

1. BEVEZETŐ

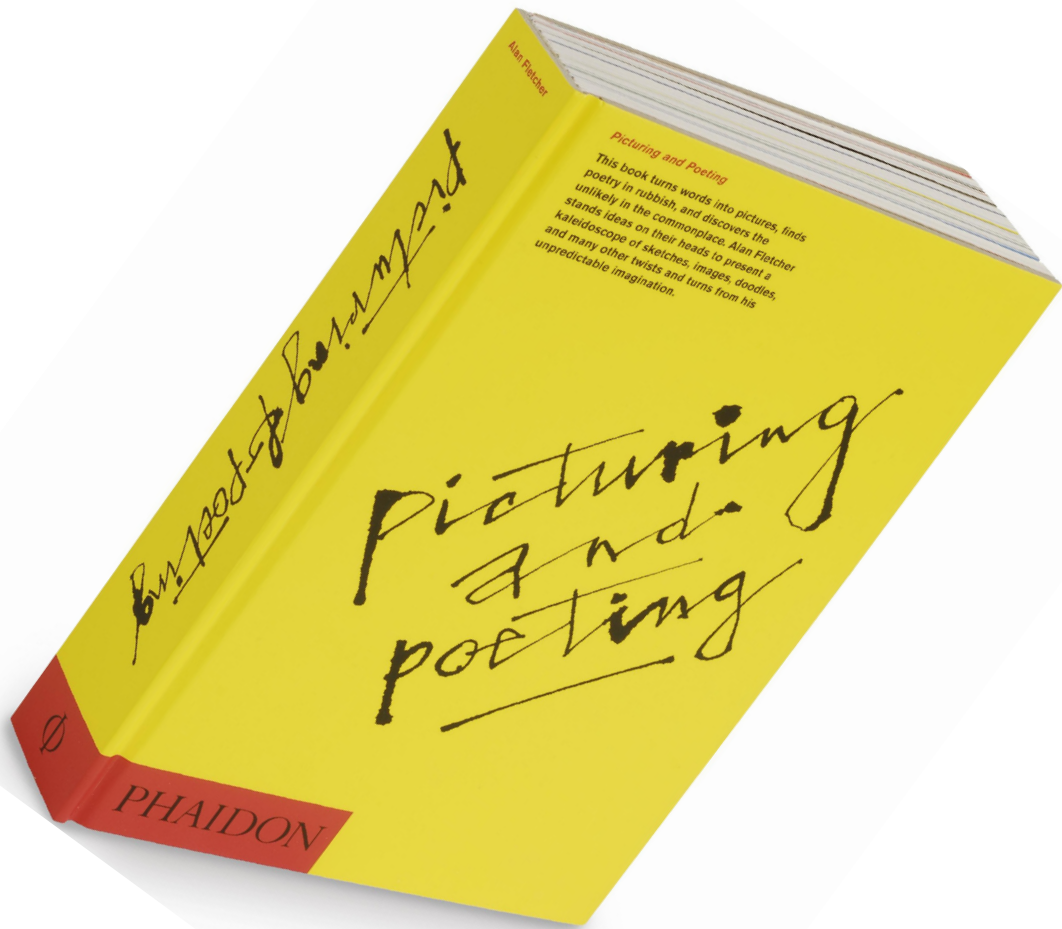
1.1 Műfajok erdejében

A tervezőgrafika alapvetően két dologról szól: egy egységes belső képről, amit mindenki személy szerint alakít magának, és ennek a belső képnek az érvényesítéséről, méghozzá több különböző műfajon keresztül. Ezeknek megvan a saját formanyelve specialitása, és ráadásul függ technikai paramétereiktől is. Ezek a függő viszonyok jelentkeznek már a számítógép előtt is, de még tovább bonyolódnak a gyártással való szembenézéskor. Ebben a részben először a nyomda világával ismerkedünk, majd a legfontosabb műfajok speciális követelményeit, szabályait nézzük át.

Szó lesz arról, hogy mi is az arculat, ez az a munka amivel ma bárki, bárhol szembesülhet, napról napra újabb vállalkozások indulnak útjukra, színvonalas megjelenésre a kis cégeknek is szükségük van.

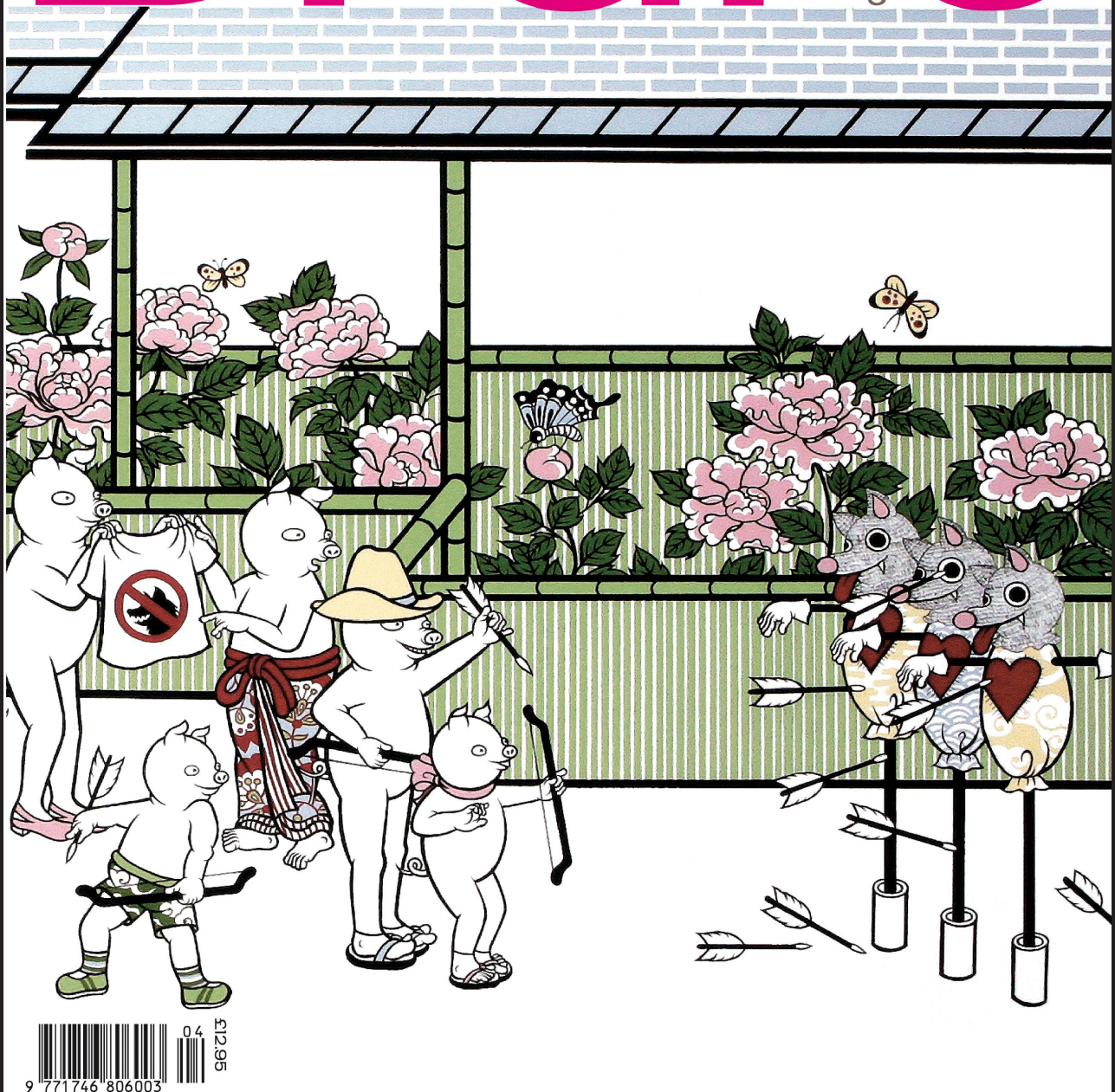
Majd arról hogy hogyan épülnek fel a könyvek, mik a speciális követelmények tervezés közben, egyáltalán, hogyan áll össze egy könyv, amit nap mint nap a kezünkben tartunk.

Draft

003 Spring 2006:

Anthony Burrill · Garth Walker · Simon Holmes
Julian Burgin · Tim Davis · Asuka Ohsawa · Nicholas Nixon
William Christenberry · Julian Germain · Ella Naef
Helmut Krone · Erik Kessels · Geoff McFetridge

Végül a minket naponta körülvevő napilapok és folyóiratok néhány alapkérdésével foglalkozunk, majd a termékcsomagolások grafikai sajátosságait vizsgáljuk meg.

2. A NYOMDA

2.1 Nyomtatási eljárások

A három alapvető nyomtatási technika – egy bizonyos térbeli logikát is követve – a magas-, a mély- és a síknyomtatás. Ez utóbbi a legfiatalabb eljárás, mégis szinte egyeduralkodónak tekinthető a mai nyomdászatban.

A három eljárás speciális hibridjei is léteznek, például a csomagolások grafikájáról szóló fejezetben is megemlítendő flexonyomtatás, speciális átnyomó eljárásaként pedig a szitanyomás

2.1.1 A magasnyomás

Tulajdonképpen a leghétköznapibb technika, ezt gyakoroljuk, mikor bélyegzőt használunk, de meglehet, hogy már az óvodában kipróbáltuk, mikor félbevágott krumpliból különböző nyomóformákat farigcsáltunk.

Lényege, hogy a nyomóelemek kiemelkednek a nyomóforma (dúc) felületéből, így hengerrel festékezhetővé válnak, a rajz a nyomtatás után kerül a papírra.

Ilyen eljárással készültek a fametszetek, de a már említett 42 soros Biblia is Johannes Gutenberg nyomdájában 1440 körül. Sokáig egyeduralkodó technika volt a nyomdászatban is, míg a múlt század hetvenes éveiben az offszetnyomás háttérbe nem szorította.

Mára a magasnyomás a nyomdászatban perifériára szorult, prégelesnél használják leginkább, ez az az eljárás, amikor valódi fémhatást érnek el például egy csomagolás dobozán azzal, hogy fémmel bevont fóliát hőkezeléssel nyomnak át a hordozó felületére.

Az előző részben bemutattuk a 42 soros Biblia egy lapját, most a történeti hűség kedvéért álljon itt egy oldalpár abból az 1377-ben, Koreában készült kiadványból, amely a mozgatható betűk terén néhány évtizeddel megelőzte Gutenberg találmányát.

2.1.2 A mélynyomás

Ezzel az eljárással találkozunk, mikor például Rembrandt rézkarcait csodáljuk.

Itt a nyomóelemek mélyebben helyezkednek el, mint a dúc felülete, magyarul karcolatok, mélyedések helyezkednek el a nyomólemezen. Ezek a „csészék” létrejöhetnek hideg eljárással, vésővel, vagy tűvel, vagy vegyi úton marathatók a nyomóformába. A festék a csészékben kerül el, a felszínről ún. rákellel (gumi vagy acélélű penge) lehúzzák. A nyomathordozó a nyomófelületre szorítva kiemeli a mélyedésekből a festéket. A csészékből kiemelt több vagy kevesebb festék alakítja ki a kép sötétebb és világosabb tónusait.

Ez egy fontos elvi különbséget jelent a többi hagyományos eljárással szemben, ugyanis itt valódi árnyalatokat látunk, míg például a magas- és az offszetnyomás esetében a papírral közölt információ 1 bit értékű: vagy van festék rajta, vagy nincs. Idősebb nyomdászok ma is esküsznek rá, ám a gyönyörű színek meglehetősen drága technológiával, és gyakori passzerhibákkal, életlen képanyaggal párosultak, gyakorlatilag a nyomdaiparban ma már nem használják.

Az alábbi illusztráció Francisco Goya műve a 18. század végéről, a „Los Caprichos” című sorozat egy darabja. Technikája aquatinta, ez a mélynyomás egy differenciáltabb módszere, az alkotó a vég-ső tónusértékeket többszöri maratással, bizonyos területek folyamatos kitakarásával éri el. A kézzel formált dúcok esetében eleve problémát jelent, hogy a végeredményhez képest oldalfordított képet kell létrehozni, ebben az esetben a fokozatos maratás miatt ráadásul nagyon kell tudni előre, hogy mi a cél, mit akarunk létrehozni.

Contra el bien general.

2.1.3 A síknyomtatás

Amit 1798-ban Alois Senefelder feltalált, az igazából a litográfia, de ezzel együtt megszületett a síknyomtatás elve. Ő először maratással kialakított rézlemezt használt magasnyomóformaként, majd olcsóbb anyagokat keresett, kísérletei közben rátalált a mészkőre. Véletlenül fedezte fel, hogy a vizes felületen nem tapad meg a festék. A könyomás technikája tehát a gyakorlatban: csiszoljuk a mészkövet tükörsimára, rajzoljuk rá zsíros krétával, tussal, majd nedvesítsük vízzel. A zsíros felületek víztaszítóak lesznek, egyéb helyeken a kőn elterül a víz, itt viszont dűc felülete a nyomófestéket fogja eltaszítani. Festékezés és nyomtatás után tehát a rajzunk pontosan (bár oldalfordítva) kerül a nyomathordozóra.

A modernebb reprodukciós fényképezési technika kifejlődése előtt a kiadványokban megjelenő gyönyörű színes képanyagok többnyire ezzel az eljárással készültek, a színes könyomtatás, a kromolitográfia bevezetésével az 1840-es években lehetőség nyílt az olcsó színes nyomtatásra.

A nyomdatechnika gyors fejlődésének következő állomásai: a fényképezés általánossá válása a litográfiában a XIX. század végére (fotolitográfia), majd a közvetítő gumihengerről való síknyomtatás, az ofszeteljárás felfedezése és egyre szélesebb körű alkalmazása a 20. század elejétől, de ezzel a következő részben foglalkozunk.

Az alábbi illusztráció 1882-ből való, szép példa a színes litográfiára, és arra is hogy játékos fantáziájú eleink miként képzeltek el környezetünket, életünket 2000-ben...

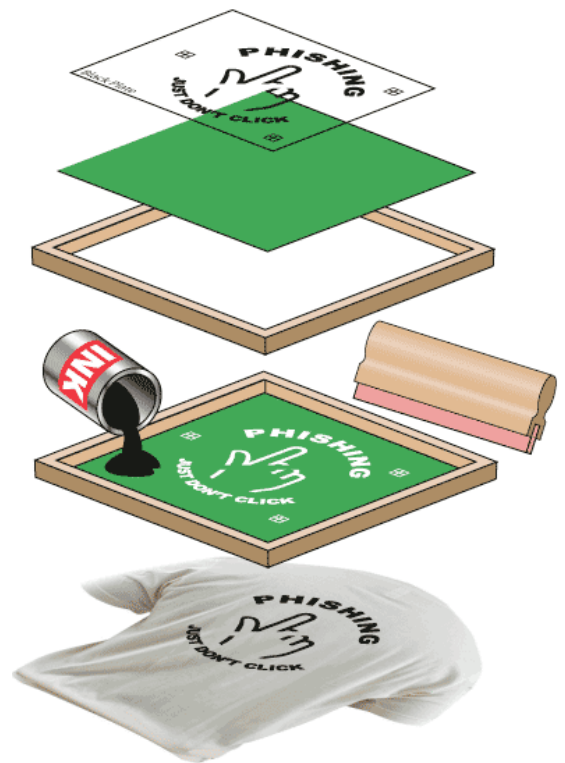

2.1.4 A szitanyomás

A 19. században újra felbukkan egy némileg feledésbe merült technológia, a szitanyomtatás. A textiliparban használják, ahol filmnyomtatásnak nevezték el. Főleg a lyoni selyemiparban volt használatos, selymek díszítésére. Kialakulásáról keveset tudunk, annyi azonban bizonyos, hogy Kínában és Japánban már évszázadokkal ezelőtt használták textilfestésre.

A nyomóformát akkor fakeretbe erősített selyemszövet alkotta, ráragasztott rizspapírból kivágott sablonnal. A módszer maga nem sokat változott, de ma már modern anyagokat és gyártástechnológiát alkalmaznak. A kszitaszövetek különböző sűrűségűek, és többnyire fototechnikai úton készítik a nyomóformát. Szitanyomtatással olyan anyag nyomtathatók, amik mással csak nehezen, vagy egyáltalán nem. Alkalmos enyhén domború felületek nyomására például, de használják ún. formalakkozásra is, kisebb példányszámok esetén (a formalakkozás egy felület részleges lakkozását jelenti, olyankor alkalmazhatjuk, ha például egy autógumit ábrázoló képen csak a dísztárcsát akarjuk csillogóvá tenni..

De szitanyomó eljárással készültek híres művésznyomatok is, ilyenek például Andy Warhol híres sztárportréi is

A fenti ábrán a szitanyomás sematikus vázlatát láthatjuk

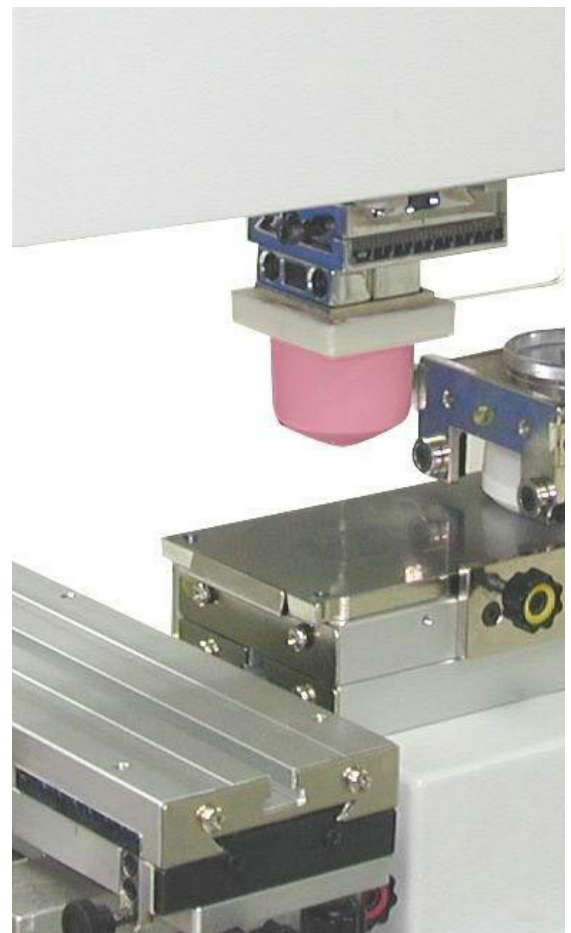
2.1.5 A tamponnyomás

A tamponnyomtatás hibrid eljárás, valójában egy közvetett (ofszet) mélynyomtatási technológia.

A tamponnyomtatási technológia maga nem új. Eredetéről keveset tudunk, de ipartörténeti ősei ennek az eljárásnak is megtalálhatók. A különböző múzeumi tárgyakon látható nyomatokról arra lehet következtetni, hogy a tamponeljárást már kb. 300 éve ismerték és alkalmazták. A mai tamponnyomtatást 1968-ban Wilfried Phillipp „Tamponprint” néven szabadalmaztatta.

A tamponnyomtatás lényege, hogy a mélynyomó formáról festéklehúzó rákellel (a nemnyomó elemekről) a festékréteget eltávolítjuk. A csészékben maradó festéket egy sima felületű kaucsukgumiból készült ún. tamponnal – ívelt mozgás közben – a formával való érintkezéssel leemeljük. Az előző mozgással nyomóerőt kifejtve a nyomathordozóra, a felvett festékréteget átadjuk. E nyomtatási eljárással a legbonyolultabb struktúrájú felülettől kezdve az egyszerű sík, ívelt, homorú vagy domború felületre egy vagy több színben nyomtathatunk.

Általában a tamponnyomást vektorgrafikus elemek, logók, feliratok reprodukálására és sokszorosítására használják. A tamponnyomtatás leginkább olyan anyagok nyomására alkalmas, amelyek szitanyomtatása nem megoldható (pl. üvegfelületek, gömbölyű formák: műanyag flakonok, öngyújtók, kulcstartók stb.)

Az ábrán egy tamponnyomógép nyomóművét látjuk, a rózsaszín, kónuszos végződésű tartozék az átvivő, ún. tampon

2.1.6 A flexonyomás

Ahogy a tamponnyomás a mély- és az ofszetnyomás keveréke, úgy a flexonyomásnál a magas- és mélynyomás hibridtechnológiájáról beszélhetünk.

A flexonyomás nyomóformája gumiból, különféle szintetikus gumikból, legújabban pedig műanyagokból vagy fotopolimerekből készül. Az egyes klisék, helyesebben az eredeti formákról gumisztereotípiái úton, vagy fotopolimereket használva filmekről vagy közvetlenül a számítógépből történt levilágítás után elkészített nyomóformák hajlékonyak, más szóval kifejezve flexibilisek, és közvetlenül nyomtatásra alkalmasak. Magasnyomó formaként viselkednek nyomás közben, tehát a nyomóelemek kiemelkednek, így adják át a festéket. A festékezőmű felülete viszont mikroszkopikus csészék raszteréből áll, ez a mélynyomásra jellemző sajátosság.

A nyomóforma felületi tulajdonságai és a festékfelépítés egymással kölcsönhatásban vannak, és erősen jellemzik ezt az eljárást, amely eltér a többi nyomtató technikától.

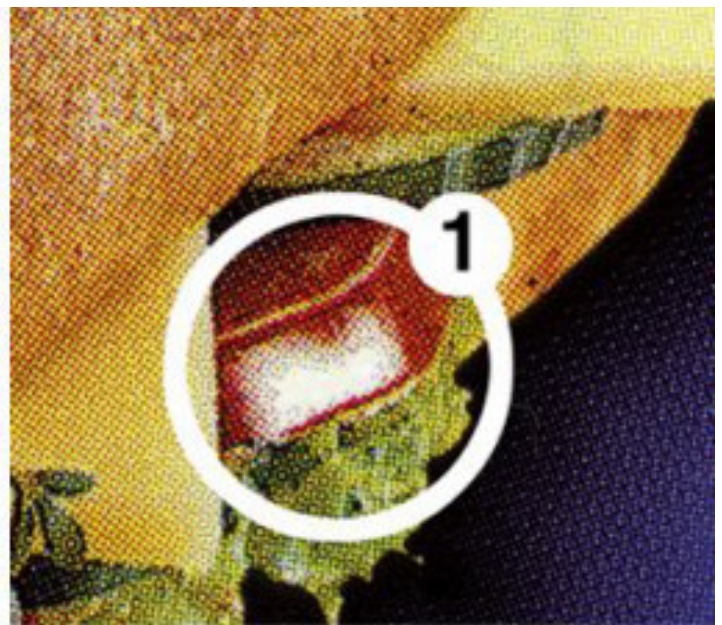
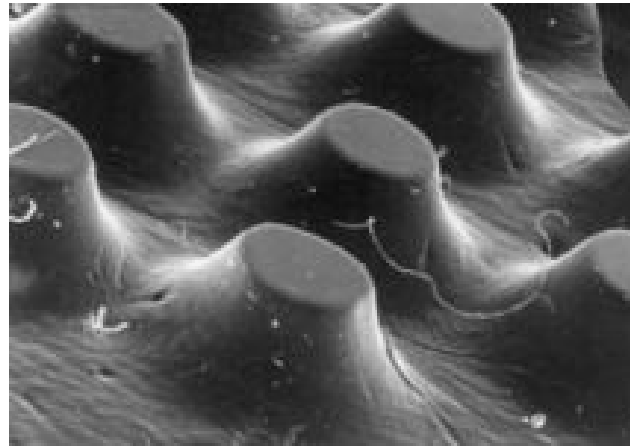
A nyomandó anyagok lehetnek szívóképes és szívóképtelen, teljesen zárt felületű anyagok. A flexonyomást gyakran alkalmazzák formanyomtatványok, irkák, címkék, papírárúk, szalvéták, valamint papírból, kartonból, lemezből, cellofánból, fémfóliákból és műanyagfóliákból (pl. polietilén, polipropilén, perfal stb.) készült csomagolóanyagok nyomtatásához.

Mivel a nyomófesték a nyomás után rögtön szárad, a nyomógépről lejövő termék azonnal feldolgozható.

Van a flexonyomtatásnak egy olyan tulajdonsága, amely a magasnyomtatás jellegéből fakad, és amire minden tervezőgrafikusnak kötelező figyelni.

Ahogy a jobb oldali kis ábrán is látható, a képet alkotó raszterpontok kiemelkednek a felületből, tehát létező térfogattal rendelkeznek. Ez a térfogat soha nem képes lassú átmenetben nullára fogyni, ha tehát színátmenetet alkalmazunk a grafikán, akkor tudnunk kell, hogy a pont kb. 8–10 %-os értéknél egyszerűen „kitörik”, éles lesz a határvonal.

Jól látható ez a Magyar Nyomdász weboldaláról kölcsönzött makrofelvételeken is:

2.2 Az ofszetnyomás

Külön foglalkozunk az ofszetnyomás technológiájával, lévén ez a legelterjedtebb, egyeduralkodónak mondható a nyomdaiparban – pillanatnyilag.

Ira W. Rubel, egy New Jersey-beli nyomda tulajdonosa egy véletlen felfedezésből indul ki, a német Caspar Hermann a litográfiából fejleszti tovább. Már Senefelder is gondolt a fémek nyomóformaként történő felhasználásra, de az ő korában még nem voltak meg a technikai eszközök. Az első jelentős ofszetnyomógép 1907-ben épül meg, majd 1912-ben megjelenik az első tekerccspapírról dolgozó gép is.

2.2.1 A technológia

Ez az ábra a nyomtatás műveletének sematikus vázlatja.

A nyomólemezt az ofszet nyomógép formahengerére rögzítik. A megfelelő berendezések a gép minden egyes fordulata alatt megnedvesítik a nyomóforma nemnyomó elemeit és befestékezik a nyomóelemeit. A festékfelhordást követően a nyomóforma érintkezésbe kerül az átadó dobra feszített gumival. A nyomóérintkezésnek olyan nyomóerő mellett kell létrejönnie, amely lehetővé teszi a festékátadást a forma nyomóelemeiről a gumi felületére. Ezt követően a rajzolatot a gumihenger átviszi az érintkezésben levő papírfelületre.

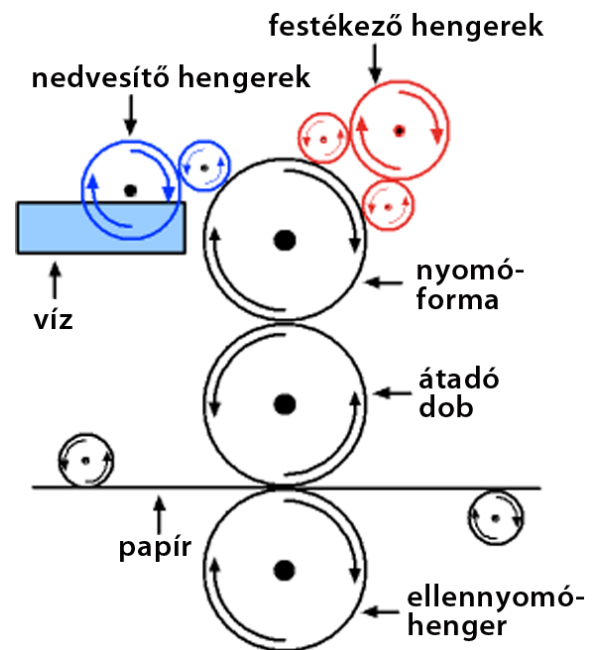
Valamivel újabb technológia az alkoholos nedvesítés alkalmazása. Ezeken a gépeken szebb tónusokat lehet nyomni (ún. flekkeket), szebbek a színátmenetek, és mivel nincs jelen a víz, kevésbé hullámosodik a papír, tehát a passzerek (a nyomdai illesztőjelek) is pontosabban állíthatók, tehát élesebbek a nyomatok. Még újabb fejlesztés, bár egyelőre jóval költségesebb megoldás az ún. szárazofszet eljárás.

Fontos tényező, hogy a nyomás, a terhelés erősségét a gépmester a hengerek hosszanti irányában mozogva képes befolyásolni, ezért ha lehetőség van rá, a tervezőgrafikusnak ajánlott figyelembe venni az egymás alá kerülő anyagok színviszonyait.

Az ábrázolt rendszer egyetlen szín nyomását teszi lehetővé, ezt werknek hívjuk. A négyszínnyomtatást általában négywerkes géppel végzik. Lehetőség van négyszínnyomtatást egywerkes gépen is végezni, ekkor minden egyes szín nyomtatása előtt meg kell tisztítani a nyomdagépet, festéket kell cserélni, majd ügyelve a papír pontos illesztésére rá kell nyomtatni a papírra a következő színt.

Igényes munkát lehetőleg minimum négywerkes gépen végeztessünk, gondoljunk bele, hogy egywerkes gépen a teljes anyagot ki kell nyomni színenként, nincs lehetőség utólagos korrekcióra.

Napjainkban a négyszínnyomtatás mellett előfordul a több (6, 7 vagy ennél is több) színnel történő nyomtatás is, ekkor a CMYK színek mellé olyan színeket nyomtatnak, amelyek a CMY színekből nem keverhetők ki megfelelően. Ilyenek lehetnek például a direktzínek, de a plusz werk lehetőséget ad a lakkozásra is.

Az ábrán egy négywerkes nyomógépet látunk, a jobbra kiugró vezérlőpulton tudja szabályozni a gépmester a nyomás terhelését, a hengerek keresztirányában, sávosan.

A fent bemutatott 4 werkves nyomógép papíriveket képes nyomni, maximált méretben, egy jobb minőséget produkáló nyomdánál ma a B1, azaz a 700×1000 mm papírméret az elvárás. Nagyobb példányszámokhoz fejlesztették ki a **rotációs** nyomás technológiáját, amely nem íveket, hanem papírtekercset nyom, működése folyamatos.

A képátvitel elve a tekercsofszétgépeken azonos az íves ofszétgépekével. Az egyetlen lényeges különbség a hengerek viszonylag kis átmérője. A tekercsofszétgépeknél a hengerátmérők kis mérete miatt egyenletesebb festékezés és nedvesítés érhető el.

A papír ennél az eljárásnál ún. papírpályán fut végig. A technológia alkalmas arra, hogy a papír mindkét oldalára nyomjon, ebben az esetben általában összeépül egy hajtogatóművel, amelynek végső szakaszáról már összehordásra (sorrendbe rakásra) kész állapotban jönnek le a kinyomott formák. Újságokat (napilapot és folyóiratot), nagy példányszámú szóróanyagot nyomtatnak ezzel az eljárással.

A fenti képen egy rotációs géptermet látunk. Az impozáns méretekből is érzékelhető, hogy csak nagy példányszámot érdemes így nyomni, egy apró változtatás, pl a nyomás terhelésén már eleve komoly példányszám lefutását eredményezi.

Jobbra a gépsor végén sorakozó, darabolt és hajtogatott íveket látjuk.

2.2.2 Az offszet nyomóforma

A hagyományos nyomóformakészítés technológiai lépései a nyomtatandó (digitális) anyag elkészülése után a következők: filmeredeti készítése, montírozás, lemezmasolás.

A grafikus a jóváhagyott anyagból post scriptet írt, ezen az univerzális nyelven elkészített fájl a levilágítóba került, az ott elkészült filmanyag a montírozóhoz, aki a filmeket elrendezte és összeállította a nyomólemez méretéhez igazodva.

A CTP (computer-to-plate) rendszerekben ezzel szemben a digitális anyagból a filmeredeti kiiktatásával közvetlenül a nyomtatásra alkalmas ofszetlemez állítják elő. Ez a technológia a hagyományos eljárással szemben lényegesen rövidebb, a film kiiktatása pedig mind gazdasági, mind pedig környezetvédelmi szempontból előnyös.

A filmmel kapcsolatos műveletek kiiktatása miatt elmarad a kézi montírozás, valamint megszűnik a filmnek az ofszetlemezre történő másolása. A film levilágítása helyett belép viszont az ofszetlemez levilágítása, elmarad a film előhívás, megmarad viszont – ha megváltozott formában is – a lemez előhívása. A proofkészítés módja, (a proof egyedi próbanyomat a készülő anyagról) a folyamatban elfoglalt helye és bizonyos mértékig a szerepe is megváltozik. A fent említett technológiai változások következménye, hogy az ofszetlemez készítés - amely eddig a nyomdák privilégiuma volt – átkerülhet a grafikai stúdiók tevékenységi körébe.

Az egyszerűsített folyamat a szöveges és képi anyag számítógépbe vitelével kezdődik. Amikor a számítógépben összeáll a grafikus és az operátor véleménye szerinti korrekt anyag, akkor erről próbanyomat (proof) készül. A proof készítése az első olyan lépés, ahol komoly változás történt a hagyományos analóg technológiához képest. Mivel a CTP technológia esetében film nem készül, ezért a hagyományos proof-készítő eljárások nem alkalmazhatók. Az itt alkalmazott digitális eljárások közvetlenül a digitális információból állítják elő a próbanyomatot.

2.2.3 Képanyag nyomtatásban: az autotípiá

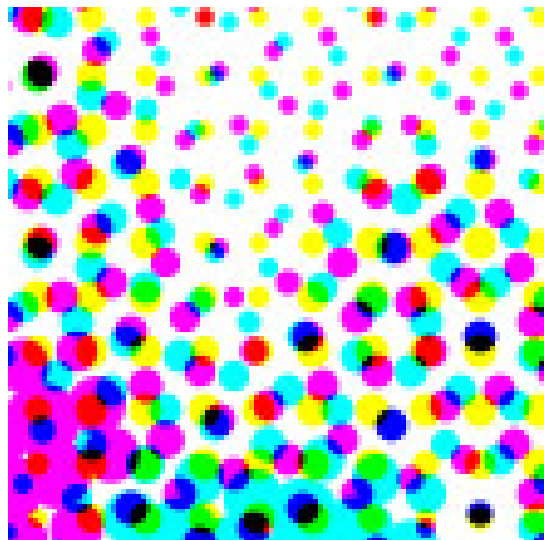
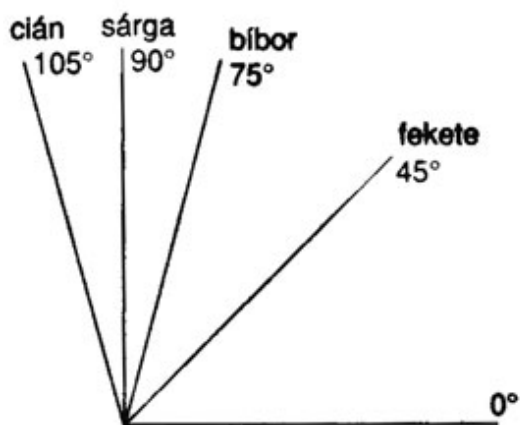
Az **autotípiá** (rácsfelbontás) olyan reprodukciós-technikai eljárás, amelynél az elkészített árnyaltos kép különböző nagyságú, egymástól szabályos távolságban elhelyezett pontokból áll össze. Az autotípiá árnyalatai optikaiak, hiszen az apró pontokból felépülő kép csak az emberi szemben áll össze árnyalattá, a valóságban csak fedett vagy fedetlen területek léteznek a hordozón.

Az autotípiái rács legfontosabb jellemzője a rácsállandó, ez azt fejezi ki, hogy egy centiméteren hány rácsvonal halad át. Hagyományosan ez az általánosan használt „hatvanas” rács, ami az angolszász mértérendszerben 150 lpi-nek (line-per-inch) felel meg.

Ez azért fontos, mert a kép felbontásának szisztémája rokonítható a számítógépes képfeldolgozás során használt pixelgrafikus képek felépítésével, ott is képpontokban gondolkodunk. Az összefüggés a nyomtatásra való előkészítésnél a következő: a képfeldolgozás során a majdani nyomdai rácsfelbontás kétszeres értékével kell dolgoznunk, hogy a nyomaton ne érezzük a „pixeles” jelleget. Ha a Photoshopban az előre beállított lehetőségek közül a „print” opciót választjuk, akkor a létrehozott dokumentum felbontásának az alapértéke is 300 dpi lesz, ami pont kétszerese az általánosan használt 150 lpi-nek. Természetes, hogy a logikát követve, amennyiben flexnyomásra dolgozunk (ahol a rácsállandó általában alacsonyabb), és majdani rácsunk 30 lpi lesz, akkor elegendő a képfeldolgozás során 60 dpi-vel dolgoznunk.

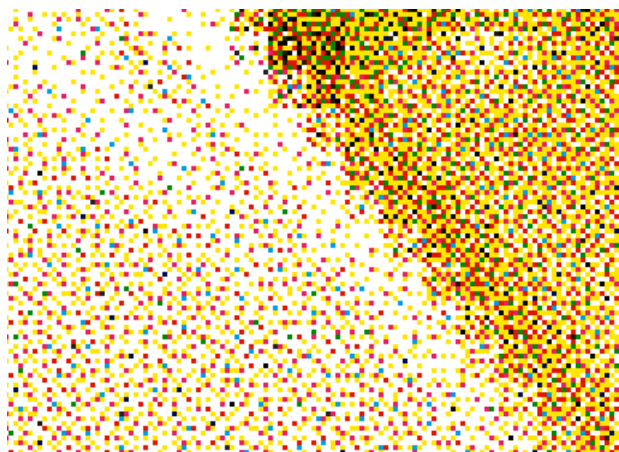
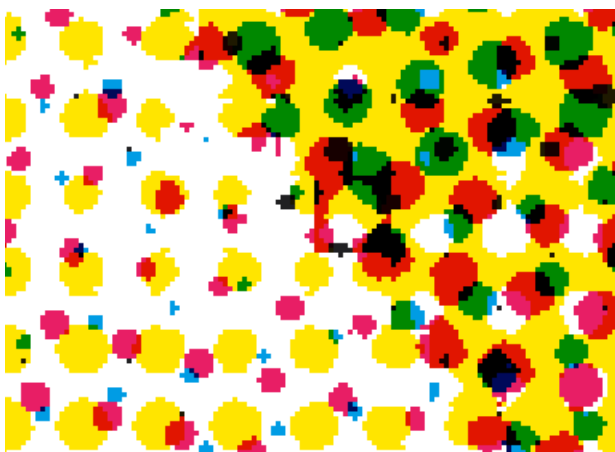
A színes képanyag nyomáskor a szubtraktív alapszínekből, plusz a feketéből áll össze, ahogy ezt már említettük. Képernyőnk ezt a színrendszert mindig is csak közelíteni tudja, hiszen alapvetően RGB színrendszerben működik. Valamelyest mégis tájékozódhatunk arról, mi kerül majd a nyomás során az egyes nyomóformákra, ha beletekintünk a Channels (Csatornák) panel ablakaiba. Mivel minden egyes szín külön autotípiai rácsot tartalmaz, szükséges az elforgatásuk. Amennyiben ezt nem tennénk, interferencia jönne létre, zavaró alakzatokat látnánk a nyomaton is, miként azt észlelhetjük az ablak előtt fedésben álló függönyök esetében is, ez a hiba a moaré jelensége. A rácselforgatás mértéke szabványos, alapállapotban a bal oldali képen látható értékeknek felel meg. A jobb oldali ábrán erős nagyításban láthatjuk egy kinyomott autotípiá felületét.

A **kristályrács**, vagy frekvenciamodulált rácsozás (frequency-modulated [FM] screening; stochastic screening) a képsokszorosítás újabb fejlesztése, amely a rácsrabontáshoz képest az eredetihez hűségesebb, árnyalat- és részletgazdagabb és a megszokottnál élesebb nyomatot eredményez. Szemben a hagyományos ráccsal, itt nem szabályos rendben, azonos távolságban elhelyezkedő különböző méretű pontokból áll a nyomtatott kép, hanem elszórtan elhelyezkedő azonos méretűekből, amelyek ritkulva és sűrűsödve eredményeznek tónusokat.

A pontok véletlenszerűvéletlenszerű eloszlása miatt nincs szükség rácseelforgatásra a színeknél. Valódi árnyaltos nyomtatásnak is nevezik, minthogy a fénykép szemcsézettségét idéző módon, azaz meglehetősen hűséggel adhatja vissza a folyamatos árnyalatúnak tekintett képeredetit.

Az alábbi két képen a hagyományos (AM) rácsot vethetjük össze a frekvencia-modulált (FM) ráccsal, szintén erős nagyításban:

2.3 Nyomatok felületkezelése

Az elkészült nyomdaívek esetenként speciális felületkezelést kapnak, részint esztétikai, részint praktikus okokból: ellenállóbbá válnak.

2.3.1 Fóliázás

E művelet során a nyomatra vékony acetátfóliát kasíroznak, ritkábban PVC (polivinilklorid) vagy poli-propilén fóliát. Fő alkalmazási területei: katalógusborítók, könyvtáblaborítók, levelezőlapok, mappák, dobozok, csomagolóanyagok. Használatuk növeli a nyomdafesték színerejét, anélkül hogy a tónusértékeket megváltoztatná. Lehet magas- vagy selyemfényű, és matt, régebben az előbbiek, ma inkább az utóbbi mondható gyakoribbnak. A későbbi kötészeti munkával összehangolandó, bizonyos műveleteknél kizáró ok lehet a fóliázás (ragasztandó felületeknél például).

2.3.2 Lakkozás

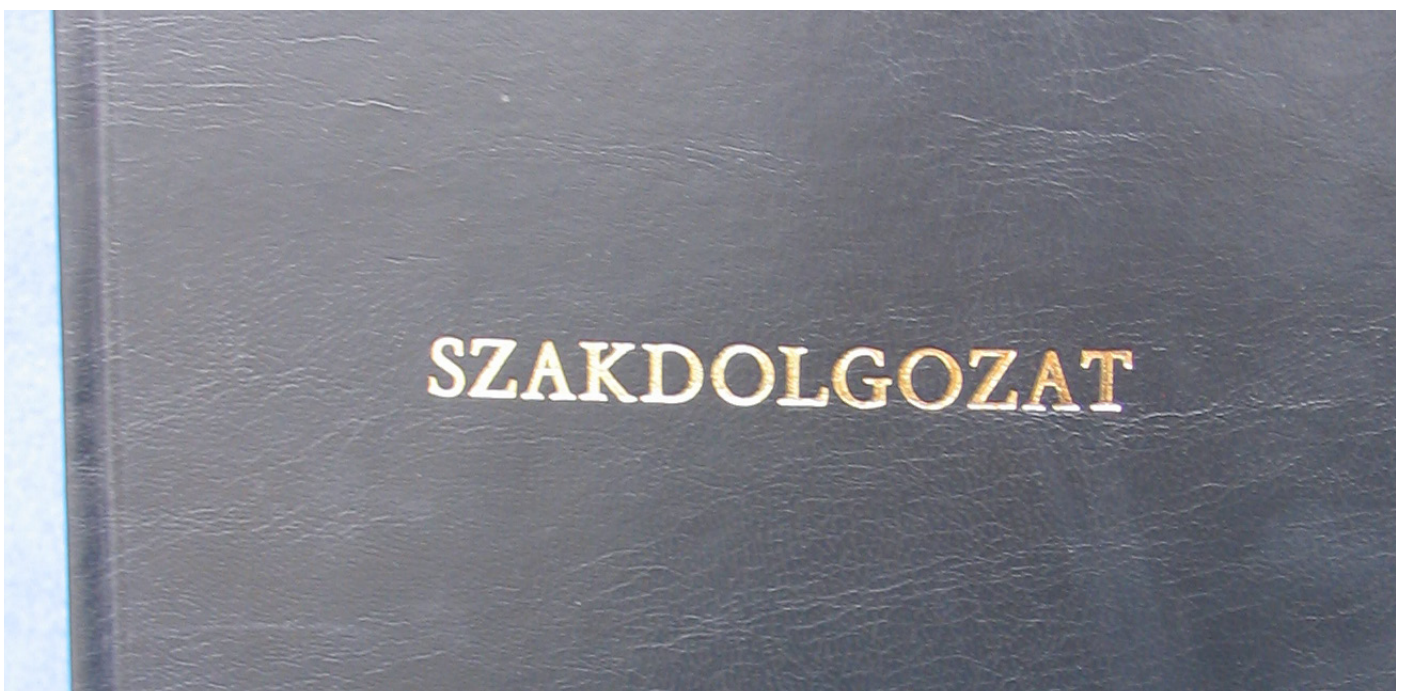
Elvégezhető külön lakkozásgépen, de gyakrabban a nyomógép egyik werkje végzi el a lakkozást. A hagyományos offszetlakk mindig befolyásolja a nyomat színeit, egy nagyon enyhe sárgás tónust képviseljünk el. Speciális esete a lakkozásnak a már említett formalakk, amelyet egyszerűbb esetben szita-nyomással visznek a felületre, általában fényvédő, UV lakkot használnak.

Újabb technológia a DRIP-OFF effektlakkozás, amely a megfelelően előkészített fájlból képes bizonyos területeket matt, bizonyos területeket pedig fényes lakkal ellátni. Ehhez EPS formátumú mentés szükséges, ahol az egyik csatornánk a lakkra vonatkozó információkat kell, hogy tárolja.

2.3.3 Prégelés

Vagy más, szemléletesebb néven forró prégelés a felületre enyhe dombor- és fémes hatású faktúrát visz fel, ezek különleges fényhatásúak is lehetnek, így hozhatunk létre valóban megcsillanó arany- vagy ezüst felületet. A festék- vagy fémrétegnek a hordozóanyagról a nyomatra való átviteléhez prégelőgép és felhevített prégelőforma szükséges, ahol a forma a hordozófóliához ér, ott a színezőanyag áttapad a nyomat felületére. Csomagolóanyagokon, dobozokon, könyvtáblákon alkalmazzák elsősorban.

Nézzünk egy egyszerű példát a prégelésre, valószínűleg mindenki számára ismerős látvány:

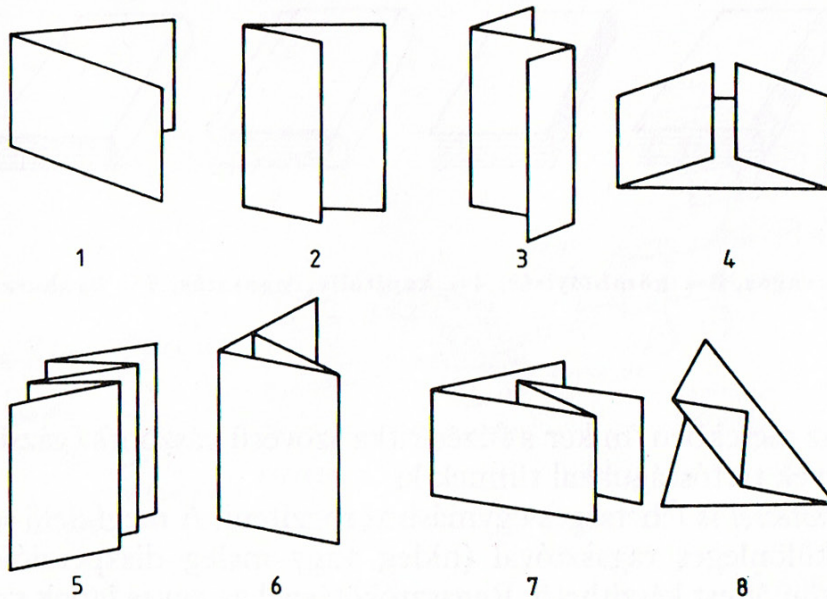

2.4 Kötészet

Az egy lapos, tehát kétoldalas kiadványoktól eltekintve anyagaink nagy része egyszerűbb vagy bonyolultabb kötésműveleteken esik át, fontos tehát ismernünk azokat a műveleteket, amelyek során átadott anyagunkból késztermék válik.

2.4.1 Hajtás

A hajtás a kötészet egyik alpművelete. Egyszerűbb esetben a hajtás után végterméket kapunk, naponta többször is találkozhatunk a ma oly népszerű háromba hajtott A4-es formátummal (amely általában nem leporello, mint az az alábbi ábrából kiderül). A készre hajtott kiadványok főbb típusait láthatjuk, ezeken kívül természetesen elképzelhetők egyedi megoldások, de terveinket lehetőleg hangoljuk össze a kivitelező nyomda kötészetével.

Különleges hajtással készített nyomdatermékek:

1. egyszeres keresztajtás
2. egyszeres hosszanti hajtás
3. leporellóhajtás
4. záró- vagy oltárhajtás
5. cikk-cakk hajtás
6. körbehajtás
7. cikk-cakk és leporelló kombinált hajtás
8. sarokhajtás

Amikor tervezzük készülő anyagunkat, esetleg grafikánk megkívánja, hogy egyes elemek hajtás élére kerüljenek. Némileg kockázatos, és nem szolgálja a nyomdászok örömét, de megtehetjük – amennyiben ismerjük a hajtogatás bizonyos technikai következményeit.

Ha egy A4-es lapot a már említett formára, három lapba hajtunk, és módszerünk az általánosan használt körbehajtás (6. rajz), akkor (bár a 297 mm nagyon szerencsésen osztható hárommal) eszünkbe ne jusson egyenlő részre osztani a lapot, a hajtás ugyanis „megeszi” a papírt, ha így döntenénk, a lapok összeakadnának. Ebben az esetben két egyenlő hosszabb és egy valamivel rövidebb szakaszra kell osztanunk a hosszú oldalt, kínálkozik a 100-100-97 felosztás.

Nagyobb grammsúlyú papír esetében a hajtáshoz könnyítésként használják az ún. bígelést. A bígelésnél a hajtásvonalat tompa léniával előre nyomják, eltörve ezzel a papír rostjait, így a hajtás pontosabb és szebb is lesz, nem ráncosodik el az él környéke.

2.4.2 Könyvkötés

A terjedelmes szöveg- és képinformációt könnyen kezelhető formátumra kell összeállítani. A napjainkban alkalmazott könyvek elődei a kódexek voltak, melyek kézzel írott, megfelelő sorrendbe helyezett papirusz vagy pergamen lapokból álltak. Az egyes lapokat különféle módszerekkel egymáshoz rögzítették. A középkorban a kódexek könyvtestét művészi munkával készített könyvtáblák védték. Ennek nyomán alakult ki a könyv jelenlegi megjelenési formája.

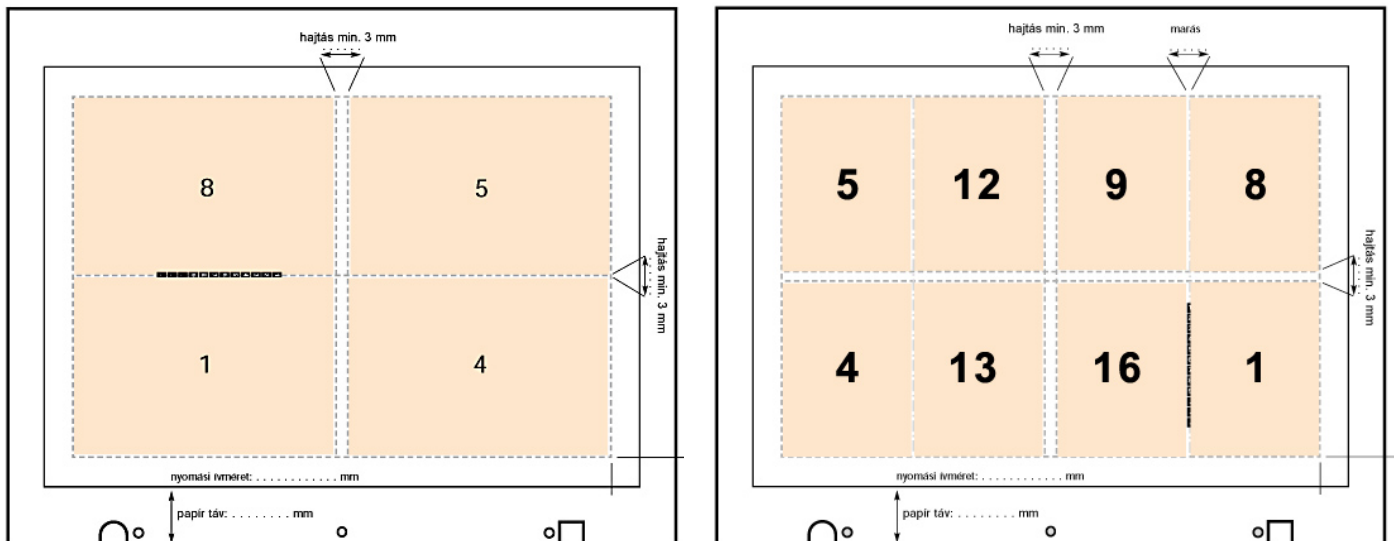
A könyvkészítés munkaművelei

A tulajdonképpeni könyvkötés három munkafolyamatra bomlik:

- a könyv belső részének összeállítása és rögzítése, vagyis a könyvtest készítése;
- a könyv külső részének, vagyis a könyvtáblának az elkészítése;
- a könyvtest és a tábla összekötése, vagyis a beakasztás.

A többlapos kiadványokat megfelelő nagyságú papíriven nyomják, melyen az egyes lapok meghatározott sorrend (kilövés) szerint helyezkednek el. A nyomott íveket hajtogatják, amely célra különböző konstrukciójú gépek állnak rendelkezésre. A hajtogatás lehet kereszt vagy párhuzamos.

A kilövésről a következő ábrák többet mondanak:

A kilövés jelentősége: a nyomott íven az oldalak úgy helyezkedjenek el, hogy a további feldolgozás, a hajítás, majd a körbevágás után minél gördülékenyebb lehessen. Ha az íven így rendezzük el az oldalakat, akkor azok (többszöri) hajítás után pontosan sorrendben fognak következni egymás után.

Egyszerűbb kilövések létrehozására a kiadványszerkesztő programok általában képesek, egyebekben külön erre a célra speciális alkalmazások is születtek (pl. Pages)

Könyvtestkészítés

A könyv legkisebb egysége az oldal, két oldal alkot egy lapot. Meghatározott számú oldal egy papírvet alkot (8, 16, 32 old.). A gépmester vagy a gyártáselőkészítő kolléga csak úgy fogja hívni: ez egy forma. Egy papírvetnek legalább 4 oldalt kell tartalmaznia. A megfelelő sorrendben rakott, meghajtott ívek alkotják a könyvtestet. A könyvtest íveinek és különálló lapjainak rögzítésére különböző módszerek ismereteseek: a drótfűzés, a cérnafűzés és a ragasztókötés.

A **drótfűzés** formái az **oldalsó átütés** (blokkok esetén) és az **irkafűzés** (folyóiratok, füzetek esetében). Az irkafűzés speciális esete az ún. omegakapcsos fűzés.

A **cérnafűzést** speciális fűzőcérnával végzik. Az ún. **hollander fűzés** esetén a vászonerősítést csak ragasztással rögzítik a fűzött ívekre, ezért az így készült könyvtestek tartóssága csekélyebb, mint azokban az esetekben, mikor a fűzés ritka szövésű vászonra történik.

A különálló íveket **ragasztókötéssel** is lehetséges egymáshoz rögzíteni, ma már ez a legelterjedtebb, mivel egyre erősödtek az alkalmazott anyagok, így már kevésbé fenyeget a lapok széthullása.

A megfelelő sorrendbe összehordott lapokat a gerincnél felmarják vagy frézelik, majd különleges ragasztóval (hideg vagy meleg diszperzióval) rögzítik. Így egyes lapokból is könyvtest készíthető. Ragasztókötésnél az egyes lapok szálirányának párhuzamosnak kell lennie a könyvtest gerincével, mert ez a tartósságát lényegesen elősegíti.

Enyvezés és ragasztás

Az összehordás és a fűzés után következik a könyvhát enyvezése. A könyvtest ekkor nyeri el végső szilárdságát. Az enyv az egyes ívek közötti hézagokat kitölti, rögzíti a fűzőcérnát. Ezzel a művelettel el is készült a körülvágatlan könyvtest.

Körbevágás

A fűzéssel vagy ragasztással rögzített könyvtestet három oldalon, pontosan derékszögben körbevágják. Ezáltal a könyvtest elnyeri végső formáját. A körbevágás mérték a szedéstükör és a margók aránya határozza meg. A nagyüzemi könyvgyártásnál a körülvágásra háromkéses vágóautomaták állnak rendelkezésre. A körbevágást gyakran a gerinc-gömbölyítés követi, de gyakoribbak ma már az egyenes hátú (gömbölyítés nélküli) könyvek.

A könyv gerincének felső és alsó részén a ragasztási szélek eltakarásához gyakran színes vászonsegélyeket, ún. kapitálist alkalmaztak. A könyvtest felső élét egykor színes festékezéssel, esetleg aranyozással díszítették, ezt élmetszésnek, aranymetszésnek nevezzük.

Könyvtáblakészítés

Ha a könyv nem papírfedelű (paperback), akkor az elkészített könyvtesthez kemény könyvtáblát alkalmaznak. A könyvtábla az első és a hátsó lemezből, gerinclemezből és az ezeket összekötő könyvkötészeti burkolóanyagokból áll. Ha a könyvkötészeti anyag az egész táblát beborítja, akkor egészvászon kötésről, ha csak az alkotó elemek összefogására szolgál, akkor félvászon kötésről beszélünk. A könyvtábla részeit felületnemesített (lakkozott, fóliázott) papírral is boríthatjuk ez az egészpapír-kötés. Vászonnal vagy más könyvkötészeti anyaggal borított táblákra vaknyomással, festéknyomással vagy prégelemmel különböző informatív és díszítő elemeket lehet felvinni.

Könyvtest beakasztás

A végső fázis a könyvgyártás során. Ekkor a könyvtest előzéklapját a könyvtábla belső oldalához ragasztják. Vastag könyvtestek esetén a tartósság növelésére keménypapír vagy vászon erősítést is alkalmaznak.

2.5 Schönwieder vagy beforgató?

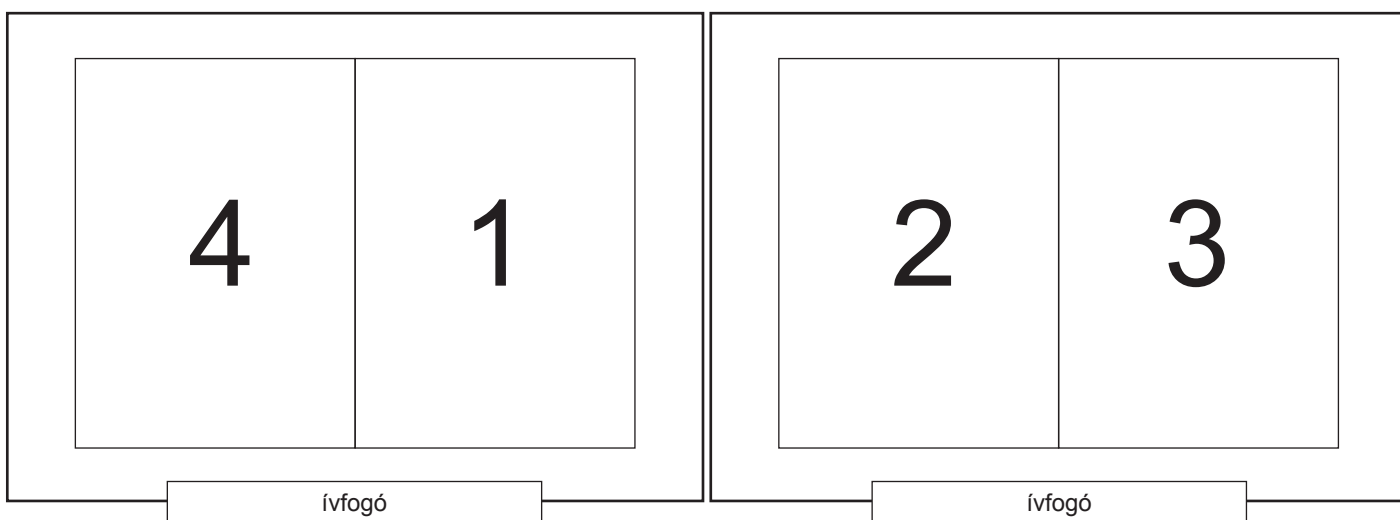
A fentebb említett kilövés egyéb okból is fontos a gyártás során, egyszerűbb szinten is. Vegyünk egy gyakorlati példát: feladatunk egy a A4-es méretű, félbehajtott (tehát 4 oldalas), színes sales folder (reklámhordozó) kialakítása, megtervezése, nyomdai művezetése.

Néhány tényező persze árfüggő lesz, de induljunk ki az optimális lehetőségekből, a papírnak legyen tartása, válasszunk tehát egy 180 g/m² grammsúlyú műnyomó papírt. Ha fóliázva kérjük, akkor nem látszik ugyan a papír felülete, de a nyomás minősége jobb lesz ezen a papíron.

A megrendelésnél figyeljünk oda, hogy így kérjük: „nyomás 4+4 szín”, ez azt fogja jelenteni, hogy az elő és a hátoldal is full color, azaz négyszínnyomással történik. Ha esetleg úgy kellene előállítanunk az anyagot, hogy belül csak egyszínű szöveget tartalmazzon, azt így kérnénk: „nyomás 4+1 szín”, természetesen akkor is, ha a szín fekete.

Hogy nyomdánk milyen módon fogja kinyomni anyagunkat az ezek után több dolgon is fog múlni, példányszámon és gyártáskapacitáson főként.

Felszerelheti az anyagot egy (pontosabban kettő) kisebb méretű A3-as lemezre, a következőképpen:

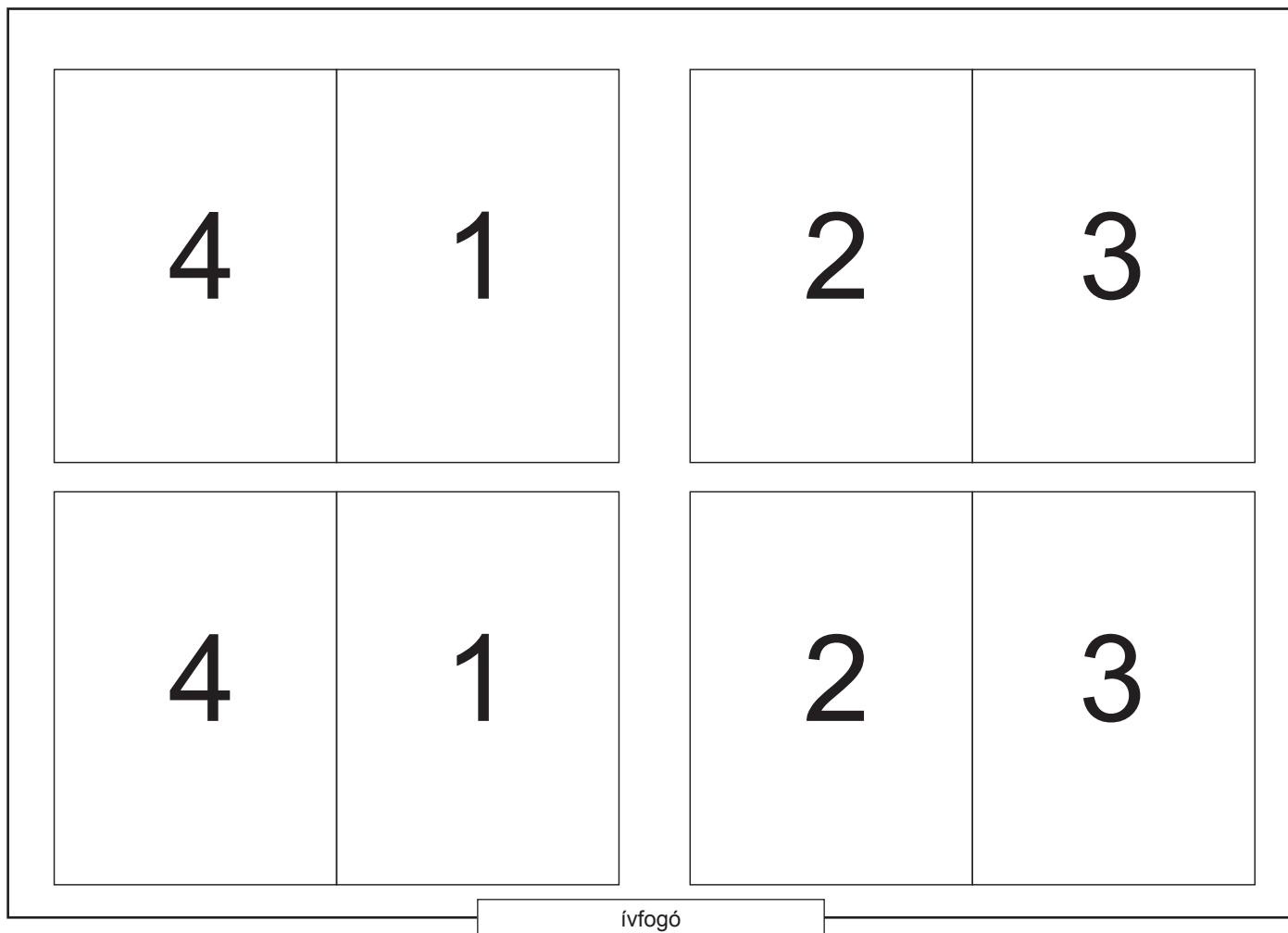

A példányszám mondjuk 500, pörög tehát a gép ennyit az egyik lemezzel, persze számoljuk hozzá a beigazító íveket, majd a másikkal is a lap túoldalán, száradás után az anyag vágható, hajtható. Ez az ún. schönwieder módszer. A nyomdászat nyelve hagyományosan a német volt sokáig, ez a megfogalmazás abból eredhet hogy minden lapnak van egy „schön” (szép) és egy „wieder” (másik) oldala.

Az ábrán jelölt ívfogó, az ún. greifer a lemez rögzítésére való, mindig a nyomóforma hosszanti oldalán található, mint ahogy a nyomás iránya is mindig a rá merőleges rövidebbik oldal iránya.

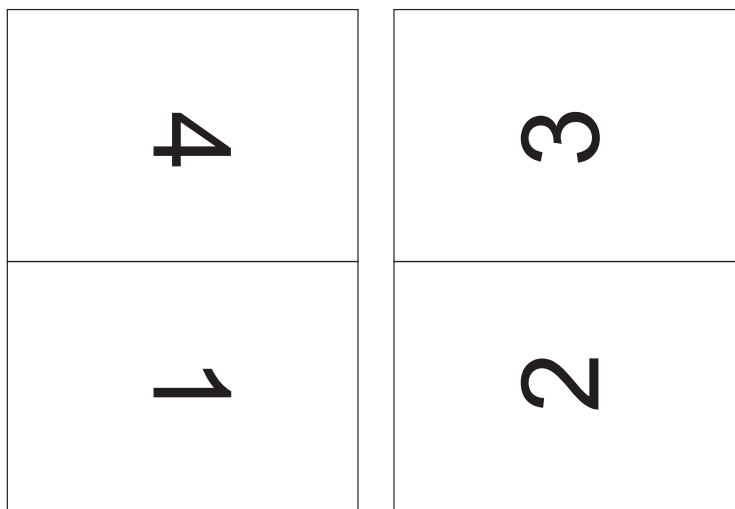
Ez a módszer kielégítő de nem biztos, hogy mindig gazdaságos és gyors, nézzük a következő esetet.

Ezúttal, tegyük fel, hogy a példányszám is nagyobb, mondjuk 2000, anyagunkat B1-es méretű lemezre szerelik a következőképpen:

Így a gép a beigazítás után fordul élesben 500-at, ezzel az anyag felének kész lesz az egyik oldala. A gépmester nem bántja a greifert, csak fordít a lapokon 180 fokot, a rövidebbik tengely körül, és újabb 500 fordulattal készre nyomja az anyagot. Ezzel a beforgatós módszerrel nyilván sok minden egyszerűbbé vált.

Előfordulhat még az az eset is persze, hogy A2-es lemezre szerelik fel az anyagunkat, ebben az esetben valószínűleg így fog kinézni:

Ugye, ez hasonlít az előző megoldásra? Vegyük észre az elmondottak logikájából, hogy ha az anyag az 1. oldalon egy arcot ábrázol, alatta nagy vörös felirattal, akkor az első és a második esetben az arc pirulására számíthatunk, a harmadik szépre nyomható. Miért?

3. Összefoglalás

Nem biztos, hogy a tervezőgrafikusnak nyomdai szakembernek is kell lennie egy személyben, de bizonyos alapvető tényeket mindenképpen ismernie kell a nyomdászatról. Nézzük meg összefoglalás-képpen, hogy hogyan néz ki egy nyomdai árajánlat, jelen esetben egy A5-ös méretű átlagos füzetkéről, bookletről legyen szó.

Hivatkozva telefonon történt beszélgetésünkre, az alábbi árajánlatot adjuk.

Megnevezés: Konferencia kiadvány

Méret: A/5

Terjedelem: 44 + 4 oldal

Mennyiség: 800 db

Papír:

- borító: 170 gr-os műnyomó

- belív: 130 gr-os műnyomó

Nyomás: ofszet, 4 + 4 szín, végig

Kötészet: irkafűzés

Megajánlott árunk: 270.-Ft/db + áfa.

Bízunk benne, hogy ajánlatunkat kedvezőnek ítélik, várjuk szíves megkeresésüket.

A válaszból könnyen kideríthető, hogy hogyan is nézhetett ki egy szabályszerű nyomdai árajánlat-kérés...

3. AZ ARCULAT

3.1 Az embléma

Az általános szóhasználat szerint logó, az egyedi azonosítás jele. A logó elsődleges célja a megkülönböztetés, az egyértelmű jelölés. Logót használhat cég, szervezet, szolgáltatás, vagy akár egy mozgalom, de például rockzenekar is. Szoftver és más műszaki technológia is használhat logót, mint azt nap mint nap látjuk is.

A logó védjegyoltalom alá helyezve védjegyként is szolgálhat, ami alapján a védjegyjogosultnak kizárólagos joga van a védjegy használatára. A védjegyet csak a jogosult használhatja, vagy használati engedélyt adhat másnak is. Ezáltal a logó komoly értéket képviselhet.

Ennek jeleként a logóhoz csatolt ® és a ™ szimbólumokat használjuk

3.1.1 Történeti visszatekintés

Tulajdonképpen a kereszténység, vagy egyéb vallások jeleit is tekinthetjük a műfaj eredőjének, a kereszt egyértelmű hovatartozást fejezett ki a keresztes háborúkban, de megkülönböztetésre használták a szabadkőműves mozgalmak is jeleiket, a pentagrammát például. A cégek már a korai reneszánsz idején használták a cégereket megkülönböztető és azonosító jelként, aztán az iparosodás és a nyomdászat fejlődése szükségessé is tette a logók használatát.

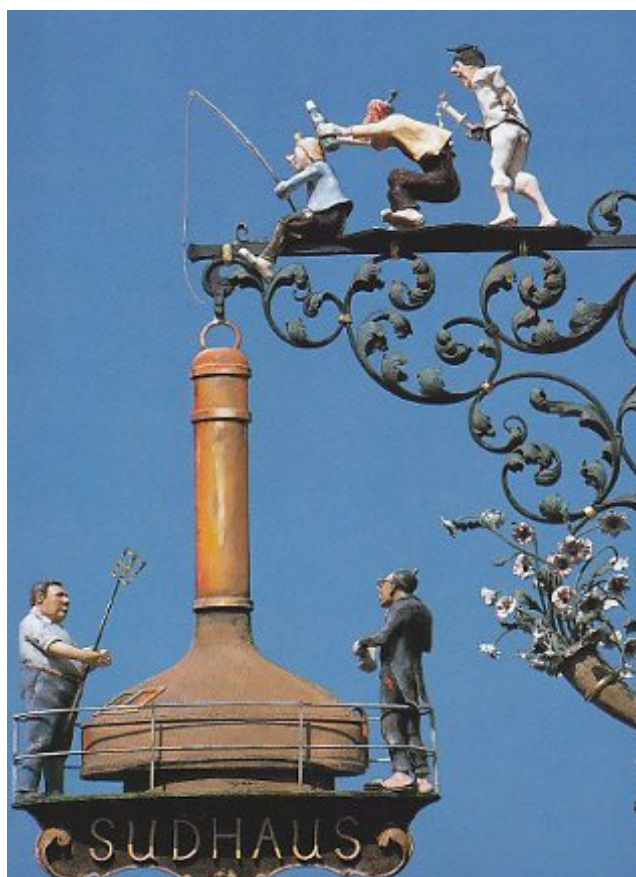
A jelek metamorfózisa nem új jelenség. A gyógyítás eredeti jelképe a jobb oldalon látható szimbólum, Aszklepiosz botja, ahol a kígyó az örökös megújulást jelentette, a bot pedig az erőt. Mégis gyakrabban látjuk viszont az orvoslás jelképeként a bal oldalon látható caduceus (hírnökbot) jelet, ami eredetileg a kereskedelem szimbóluma. A görög mitológiában Hermész, a rómaiban Merkur isten a caduceus hordozója. De a „tudathasadáshoz” miszerint ami kígyó, az az egészséggel kapcsolatos, hozzájárul Mózes érkígyója is, ami egyértelműen a gyógyításhoz köthető.

Előfordul hogy bizonyos jelképek politikai és történelmi okokból nemkívánatossá válnak, sorsuk a tiltás lesz. Ilyen például a svasztika, a náciizmus jelképeként használt horogkereszt, vagy az egybefont sarló és a kalapács, a kommunizmus egyik meghatározó szimbóluma. Ez persze nem ok arra, hogy az epidauroszi színház frízéről leverjük a svasztikára emlékeztető motívumokat.

A jobb oldali ábrán egy korai „sermérőlhely” cégérét látjuk.

A képi beszéd példáját látjuk, az írni-olvasni nem tudók számára is egyértelmű hogy mi vár rá a bejárat mögött. Egész történetet ábrázol a cégér, a mai logótervezésben ez lényegesen egyszerűsödött, elvárás a logóval szemben, hogy stilizált, könnyen, egyszerűen azonosítható legyen.

3.1.2 A Renault logó története

Az internet jóvoltából több cég logójának története is lekövethető, ezek közül nézzük most kiragadott példaként a közismert Renault céget, a logót mai formájában naponta többször is megismerhetjük sétánk közben.

A kezdet, mintha csak egy mai történet lenne: családi vállalkozásként három fivér, Louis, Marcel és Fernand megalapítja a céget, 1899-et írunk. A logó azt a kézenfekvő megoldást választja, hogy a három kezdőbetűből kompozíciót készít, ezt a változatot láthatjuk indításképpen, 1900-ból. A logó „bájos” ám legkevésbé sem tükrözi a tevékenységet, ha egy cukrász cég tortadobozán látnánk, akkor sem lepődnénk meg.

Ez az igény tükröződik az 1906-os változaton, ahol az autó képe is megjelenik, és egy érdekes kapcsolt értelmezésű látvány: a keret egyszerre idézi egy autógumi és egy fogaskerék képét.

Az 1919-es változat első pillantásra meghökkentő, létét az éppen befejeződött világháború indokolja, de valószínűsíthető hogy nem sokáig marad életben...

1923-ban meg is jelenik a következő változat. Ezen a logón az a különleges, hogy forma és funkció egyesül, a logó maga a jármű alkatrészeként is megjelenhet. Fontos még: itt jelenik meg először a „Renault” felirat (a későbbiekben a betűtípus többször is változik), mindeddig ikonokat láttunk.

Az 1925-ös változat megőrzi a rácsozat képét, és megjelenik rajta a logókra olyannyira jellemző egyszerűsített, de szimbolikus geometriai motívum: a gyémántot felidéző rombusz alakzat. Ez marad valójában a mai napig, de 1972-ben belép a tervezők sorába az elhivatott művész aki formát és vizuális tartalmat ad a rombusz motívumnak, Victor Vasarely alkotja meg ezt a változatot. A gyémánt itt már egy Möbius szalag képét is idézi, benne a végtelen érzését sugallva, tulajdonképpen ez a logó öröklődik tovább, kisebb átalakulásokon keresztül, de a képi gondolatot megőrizve.

1900

1906

1919

1923

1925

1972

1900

3.1.3 Néhány híres logó

A francia származású **Raymond Loewy** (1893-1986) a design szakma egyik legnagyobb alakja. Az előbb láttuk hogy az emblématervezés területére érkehetnek alkotók a magas művészet oldaláról is, Loewy eredetileg formatervező volt, nevéhez fűződik a legendás Studebaker megalkotása is.

Elsősorban a Coca-Cola kontúrpalack kapcsán szokták őt emlegetni, sajnos tévesen, mert ezt valóban Earl R. Dean készítette el, bár az átalakítást valóban Loewy végezte el.

Persze nem véletlen keverik őket, Loewy is a formatervezés mestere volt. Nem is akármilyen szinten űzte mesterségét, hiszen ő tervezte a Shell, a LuckyStrike és a Canada Dry emblémákat.

Az alábbi ábrán talán a leghíresebbé vált rock-logót látjuk, **John Pasche** műve 1971-ből. Ezt az emblémát viszont Andy Warholnak tulajdonítják, a tévedés oka talán az lehet, hogy a lemezborítót, ahol először megjelent (Sticky Fingers) valóban ő tervezte.

3.2 Az arculat

Definíció szerint:

Az arculat a vállalaton belül olyan stratégiai irányítást és ennek megfelelő cselekvési tervet, olyan intézkedések összességét jelenti, amely összehangolva a vállalat/szervezet osztályainak, részlegeinek és csoportjainak tevékenységét, a cég/szervezet belső és külső minősítésének és hírnevének sikeres és meghatározott tartalmú, tervszerű alakítását, építését célozza.

Összetevői:

Magatartás (Corporate Behaviour)

Filozófia, kultúra (Corporate Philosophy, Corporate Culture)

Vizuális elemek (Corporate Design)

Kommunikáció (Corporate Communication)

Az arculaton belül megkülönböztethetünk külső és belső, tartalmi és formai jegyeket. A design és a tervezés szempontjából pedig kis- és nagyarculatot.

A belső arculat a szervezet önazonosság-tudatát hivatott erősíteni, míg a külső arculat a potenciális piaci szereplők felé irányul.

A formai arculat a vizuális megjelenést, a tartalmi arculat pedig a szervezet kommunikációjának a hangnemét hivatott egy mederbe terelni, egységesíteni (ide tartozik pl. az, ahogyan a cég munkatársa beszél a telefonba, a munkastílus, az ügyfelekkel kapcsolatos bánásmód stb.).

A kisarculat hagyományosan a következőket tartalmazza: logó, névjegy, boríték, levélpapír.

A nagyarculat minden egyebet, ami a fentiekben túlmutat, így pl. a boltok vagy a hivatalok belső terének kiépítése (stílus, formavilág), alkalmazotti egyenruha, hangazonosítók stb. tartozhatnak ide.

A szervezetek arculatának tartalmi és formai alapelveit, kommunikációs szabályait és szempontjait, valamint a formai elemek használatát (ill. a teljes grafikai- és designrendszert), a szabályokat és az előírásokat az arculati kézikönyv tartalmazza.

Mint láthatjuk, ez egy felépített rendszer. Nem rögtönzésszerűen alakul, hanem folyamatos, összehangolt csoportmunkával, aminek egy láncszeme a tervezőgrafikus. Ennek fényében kezeljük a helyén az olyan típusú internetes hirdetéseket, hogy: „jöjjön, és válassza ki logóját” „tervezze meg nálunk 5 perc alatt”, ezek az embléma tervezés szemléletének és a tervezőgrafikai munkának is ellentmondanak.

3.3 Az arculati kézikönyv (Corporate Identity Manual)

Az arculati kézikönyv tartalmazza

- a vállalat arculatának tartalmi és formai elemeit, kommunikációs szabályait és szempontjait
- a formai elemek és a designrendszer használatára vonatkozó szabályokat, előírásokat

Hajdan csak könyv alakban létezett, ma már magától értetődő az elektronikus közzététel, hozzáférhetőség is, a tervezőgrafikus kollegialitását jelzi, ha az elemek „kinyerhető” formában kerülnek a kézikönyvbe.

Az arculati kézikönyv elemei:

Alapvető elemek:

logó, betűtípus, színek, színek használata, példák a színek használatára, a kézikönyvben használt szakkifejezések magyarázata, vállalatot megszemélyesítő, ún. totemfigura,

Jogi szabályzók:

általános szabályok, védjegy, tartalék védjegyek, tagvállalatok védjegyei,

A cég irodai eszközei:

levélpapírok, névjegyek, feljegyzések, emlékeztetők, éves vagy egyéb jelentések, kísérőkártyák, levelezési kártya, meghívókártya, boríték, címke, sajtóközlemények, sajtódossier, mappa,

Ügyviteli nyomtatványok:

bélyegzőlenyomatok, űrlapok, számítógépes nyomtatványok,

Kiadványok:

címlap, kiadványszerkesztés, reklámkiadványok, termékkatalógusok, belső kiadványok, belső telefonkönyvek, információs táblák,

Hirdetések és reklámtevékenység:

közterületi reklám, citylight, óriásplakát, hirdetőoszlop, nyomtatott sajtóban történő hirdetések, keretgrafika, reklámfilmek, reklámspotok grafikai elemei,

Kiállítások:

stand megjelenési arculata, tipográfiája, információs felület megjelenése, látványtervek, kiegészítő elemek, installációk,

PR tevékenység:

jelentések címlapjának kialakítása, PR-filmek, referenciacsatornák, B-roll filmek, cégimázs film, termékimázs, hírlevél, prezentáció, előadás és üzletkötői anyagok, sajtófotó-adatbázis, kríziskommunikációs kézikönyv megjelenése stb....,

Csomagolás:

általános szabályok, alapelvek, stílus meghatározása, azonosítók, fogyasztói, ill. bemutató csomagolás,

Murális grafikai elemek:

épületazonosítók, világító, eligazító táblák, épületen belüli jelölések, táblák, névtáblák, belső portál, cégzászlók,

Vállalati autók jelölése:

személyautók, teherautók, egyéb járművek...

Egyen- és formaruhák:

kitűzők, sisakok, kabát, védőruhák, vezetői ruházat, formaruhák, megjelenés különböző rendezvényeken,

Ajándék- és reklámtárgyak:

ajándékozási alkalmak, ajándékozás kritériumai, értékhatárok, reklámtárgyak, fali naptárak, üdvözlőkártyák,

Elektronikus kommunikáció:

CD, videokazetta, belső kommunikációs anyagok,

Web alapú kommunikációs eszközök arculata:

vállalati weboldal, intranet, távoktatási tananyagok, leányvállalatok webes arculata.

Egy átlagos arculati kézikönyv azonban nem kell, hogy a felsorolt elemek mindegyikét tartalmazza, van ahol semmi szükség a munkaruházat azonosítására, sőt egyszerűbb esetekben egy kisebb cég beéri egy arculati útmutatóval. Jellegében a kézikönyv lehet szigorúbb és liberálisabb felfogású, ez utóbbi a szerencsésebb és használhatóbb, bár feltételezi, hogy a szakmában hivatott kollégák dolgoznak.

Nézzünk példát a következő oldalakon arra, hogy hogyan is néz ki egy arculati kézikönyv (sokféle létezik) látni fogjuk, hogy tartalmaz kötelező és egyszerűen ajánlott elemeket, függ a megrendelő igényétől, és néha nagyságától, jelentőségétől is.

Indokolt esetben része a kézikönyvnek a járművek megjelenésének megformálása is, itt erre látunk példát

3.3.1 Példák arculati kézikönyvekből

Elsőként lapozzunk bele a Sengeni Egyetem arculati kézikönyvébe.

Das Logo
Form. Farben.

Die Schrift
BLISS.

Korrespondenz
Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

Druckerzeugnisse
Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

Bildschirm
Internetdarstellung.
Präsentationen.

Das Logo
Die Form

Hinweis:
Die komplette Wortbild-Marke besteht aus dem eindeutig definierten "U" und dem rechts daneben platzierten, 2-zeiligen Schriftzug "Universität Siegen" in der Schrift "Bliss Bold" in Versalien.
Es gibt nur das deutsche Logo.

Download: www.uni-siegen.de/cd/produkte/logo/

3

Rendkívül korrekt útmutatást kapunk az embléma geometriai viszonyaihoz, szerkesztéséhez. Ez a rész kötelező elem, amennyiben a logó nem szerkeszthető egyszerű alakzatok segítségével, tehát amorf felületet is tartalmaz, akkor milliméterhálón való bemutatása javasolt, de a legegyszerűbb és legbiztosabb megoldás, ha a kézikönyv pdf állományába is vektorosan építjük be.

Das Logo
Form. Farben.

Die Schrift
BLISS.

Korrespondenz
Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

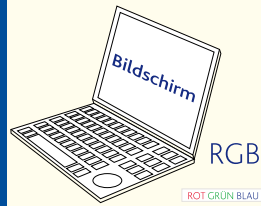
Druckerzeugnisse
Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

Bildschirm
Internetdarstellung.
Präsentationen.

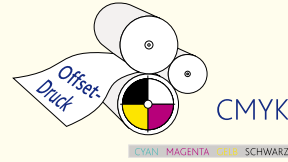
Das Logo Die Farben

Hinweis zum Gebrauch:
Das Logo wird ausschliesslich in dieser Form benutzt.
Für die verschiedenen Anwendungsbereiche (Bildschirm, Offset-Druck, etc.) und Umgebungen (Farbe, Hintergrund, Kontraste) stehen verschiedenfarbige Vorlagen zur Verfügung.

Download:
uni-siegen.de/cd/produkte/logo/

Der Farbraum RGB
ist nur für den
Bildschirm

Der Farbraum CMYK
ist nur für den
Printbereich

Farbskala	Werte
VOLLTON	PANTONE Blue 072 C
CMYK	100,72,0,0
RGB	3,3,133
HEXA	030385

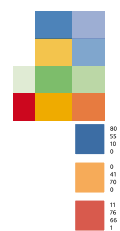
weitere Möglichkeiten farblicher Anpassung an Hintergründe

	Beispiel:				
Hintergrundfarbe	20	0	60	0	
angepasste Logofarbe	30	0	60	30	
	+10			+30	

	Beispiel:				
Hintergrundfarbe	0	30	100	5	
angepasste Logofarbe	0	30	80	25	
		-20		+20	

nur in 2 von 3 Kanälen verändern (ca. + - 30)
im Farbklima bleiben > Sättigung / Deckung / Helligkeit

Download: www.uni-siegen.de/cd/produkte/logo/

Szintén kötelező elem a logó színviszonyainak leírása. Németül nem tudók is lekövehetik, mit tartalmaz az oldal:

- az embléma megjelenését szürkétónusban, illetve negatívban
- a színek kódokat direkt szín (Pantone színskála) használatokor, RGB, CMYK színrendszerekben, továbbá az ún. hexakódot, ami weboldalak kialakításakor nélkülözhetetlen.
- a színek gyengítését megadott hátterek esetében

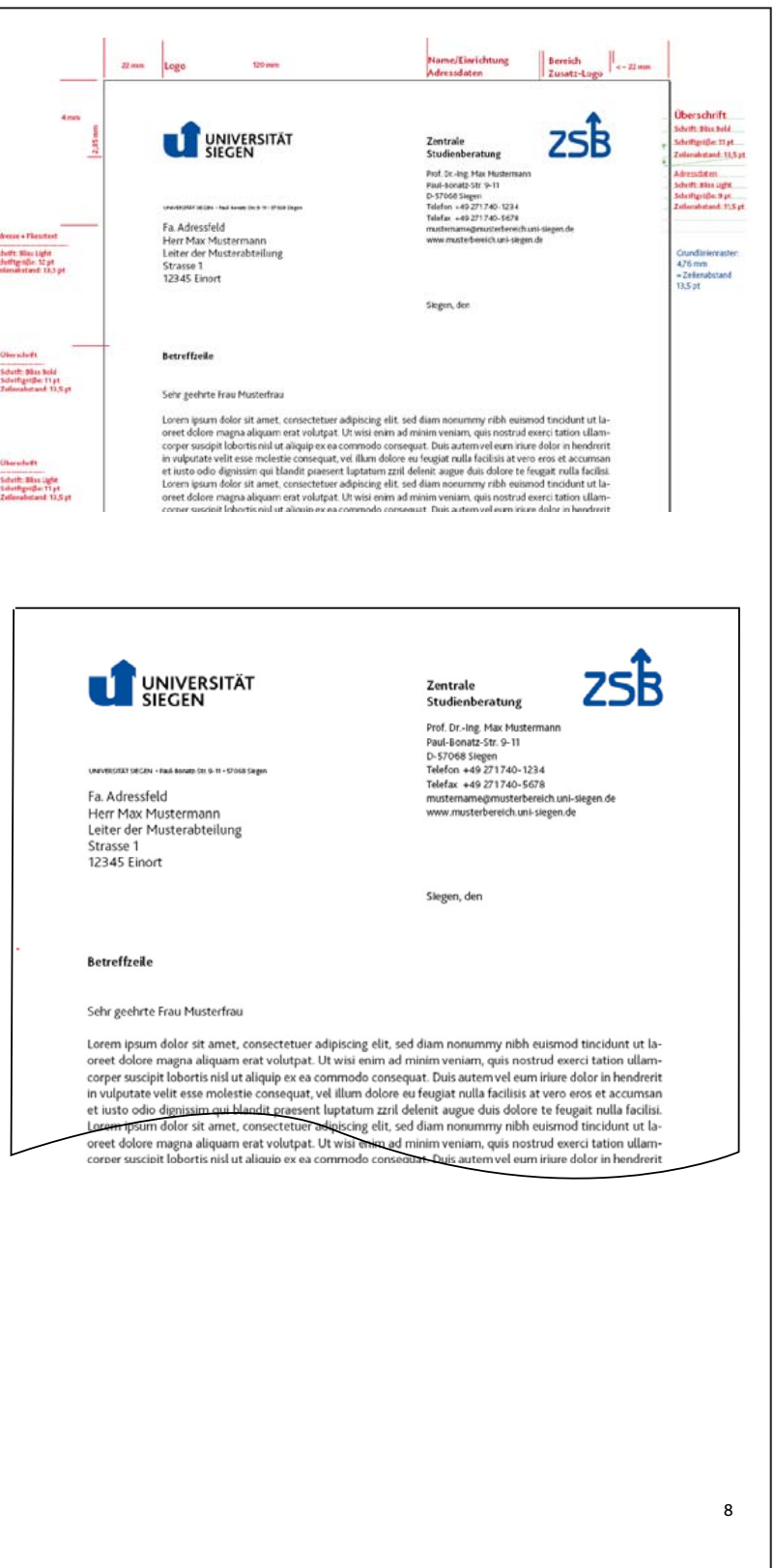
Das Logo
Form. Farben.

Die Schrift
BLISS.

Korrespondenz
Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

Druckerzeugnisse
Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

Bildschirm
Internetdarstellung.
Präsentationen.

Hogyan használjuk a logót levélpapíron? Erre vonatkozó utasításokat is tartalmaz általában a kézikönyv, itt a pontos méretezésre látunk szép példát.
Gyakran előfordul, hogy a cég kisebb egységei, osztályai számára is kell biztosítani használható sablonokat, erre az esetre is érdemes kitérni, ahogy a fenti példán is láthatjuk.

Korrespondenz-Set

Türschild

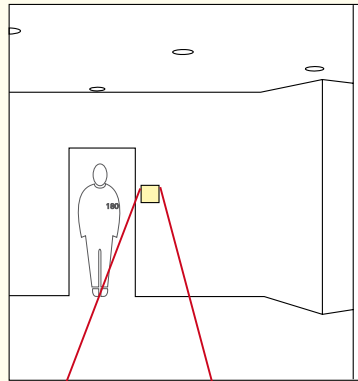
Hinweis zum Gebrauch:

Sie können Ihre eigenen Türschilder über zwei Wege realisieren.

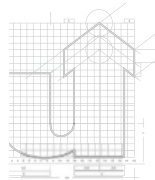
Möchten Sie nur wenige Schilder erstellen, oder hat sich der Inhalt eines einzelnen Schildes geändert, können Sie sich online ein PDF mit den gewünschten Informationen erstellen lassen.

Soll eine ganze Reihe neuer Türschilder erstellt werden, bieten wir ein Adobe-PDF-Formular an. Darin können Sie mehrere Seiten erstellen und an die Zentrale Vervielfältigung schicken. Sie erhalten passend geschnittene Türschilder incl. Hausschrift.

Link:
www.uni-siegen.de/cd/produkte/publikationen_print/tuerschild/

Bildsektor

Fachbereich XY
Arbeitsgruppe A

Eine Zeile für
Fachbereich, Einrichtung.

Bis zu drei Zeilen für
Arbeitsgruppe, Lehrstuhl,
Abteilung

Martina Mustermann
Abteilungsleiterin

Eine Zeile pro Namen,

Martin Musterfrau
Sprechzeiten Montags bis Donnerstags 9-10h

je Namen max. zwei Zeilen
für weitere Beschreibung,
wie z. B. Aufgabengebiet oder
Öffnungs- und Sprechzeiten.

AR-Y 4711

Raumnummer

10

Das Logo

Form. Farben.

Die Schrift

BLISS.

Korrespondenz

Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

Druckerzeugnisse

Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

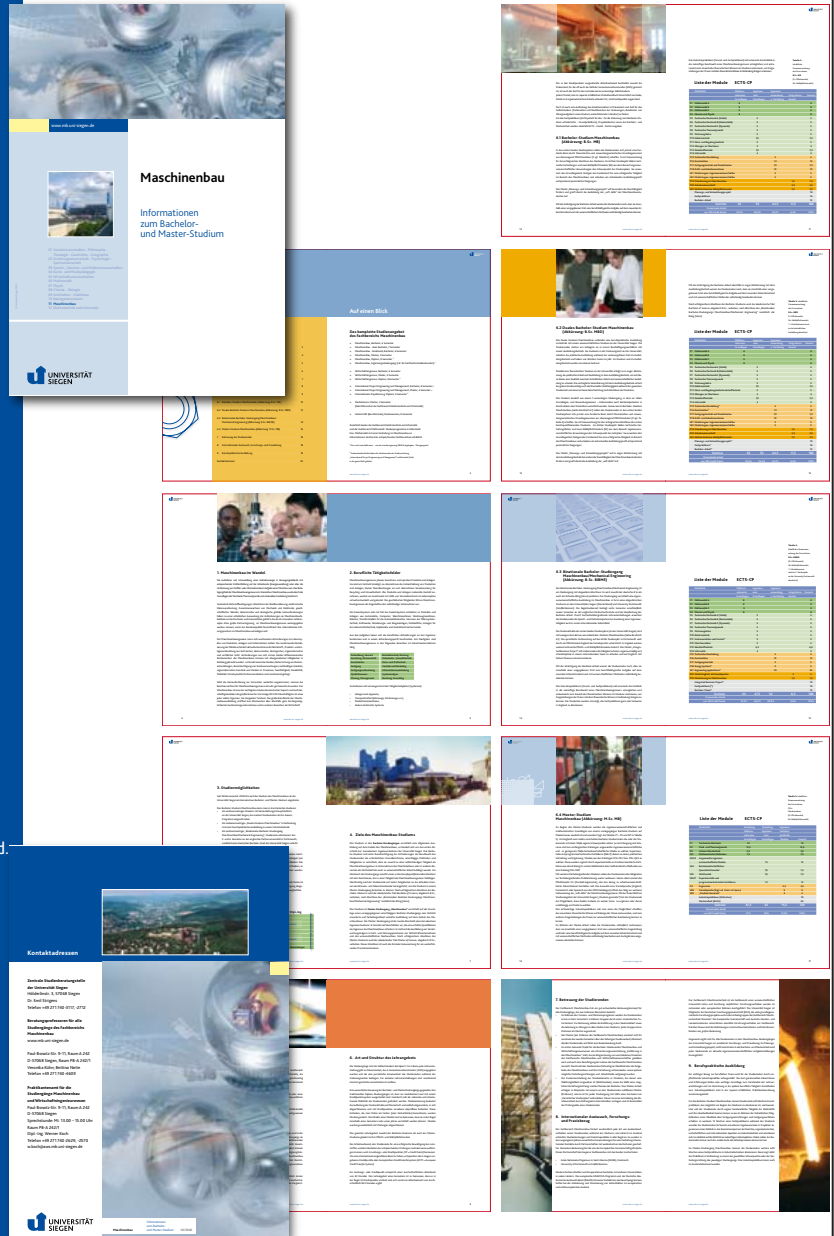
Bildschirm

Internetdarstellung.
Präsentationen.

A grafikai arculat része az épületben elhelyezett táblák megformálása is, ahogy ezen az ábrán is látjuk, pontos méreteket kell adnunk, leírást az elhelyezéshez és tipográfiai vázlatot.

Innenseiten Broschüre (Bsp. Studiengang)
als Indesign CS2-Datei downloadbar.
Absatzformate (Schriftattribute, Zeilemaß, Satzspiegel) voreingestellt.

Es gibt sowohl 2-spaltige als auch 1-spaltige Vorlagen.
Es kann linksbündig oder im Blocksatz gesetzt werden. (bitte durchgehend)

Das Logo
Form. Farben.

Die Schrift
BLISS.

Korrespondenz
Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

Druckerzeugnisse
Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

Bildschirm
Internetdarstellung.
Präsentationen.

Akár egyszerűbb kiadványai, prospektusai, brossúrái a kisebb cégeknek is vannak. Ezek megjelenése, tipográfiája, színvilága összhangban kell, hogy legyen a cég logójával, filozófiájával. Jó érzetet kelt a következetesség. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, már az arculati kézikönyvben ki kell térni bizonyos alapelvekre, amik aztán természetesen egyedileg valósulnak meg.

Itt egy elég alapos, átfogó rendszert láthatunk, amely még kellő rugalmasságot is biztosít, de kitér arra is, hogy például hol használjunk sorkizárt és hol balra zárt szöveget, milyen stílusban formázzuk a táblázatokat a kiadványokban.

Das Logo
Form. Farben.

Die Schrift
BLISS.

Korrespondenz
Briefbogen. Visitenkarte. Türschild.

Druckerzeugnisse
Broschüren. Faltblätter. Mappen.
Plakate. Displays.

Bildschirm
Internetdarstellung.
Präsentationen.

Bildschirm Internetdarstellung

Der neue Internetauftritt der Universität Siegen

Das Zentrum für Informations- und Medientechnologie (ZIMT) bietet ein Content-Management-System (XIMS) an. Als Standardlayout liefert es bereits das neue Corporate-Design der Universität Siegen.

Link: www.uni-siegen.de/zimt/dienste/webservices

Möchten Sie das Angebot nutzen, brauchen Sie sich bei der Pflege Ihrer Website um die Gestaltung keine Gedanken machen und sich vollkommen auf das eigentlich wichtige - den Inhalt - konzentrieren.

Informationen und Ansprechpartner finden Sie hier:

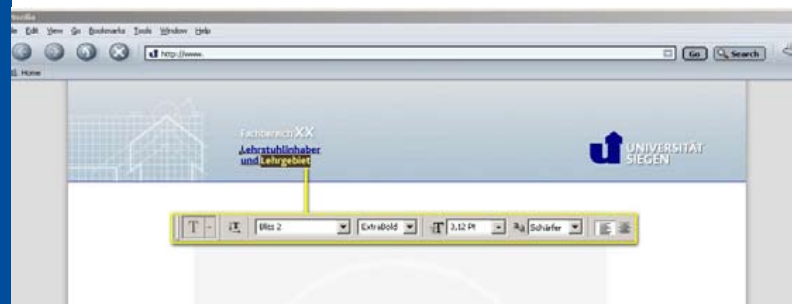
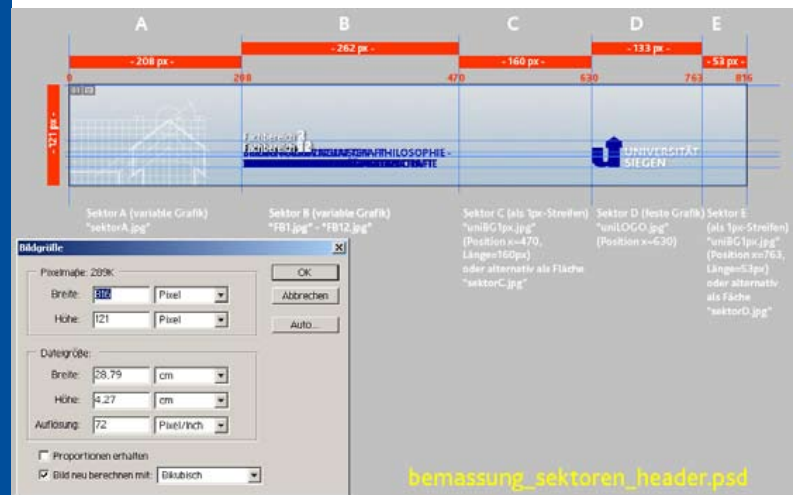
Link: www.uni-siegen.de/support

Hinweis zum Gebrauch:

Für die Sektoren B-E ist das ZIMT zuständig.

Der Sektor A ist ein Bildsektor, in dem sich standardmäßig das Grafikelement wie in der Abbildung befindet.

Es kann aber auch individualisiert werden mit einem eigenen Logo oder Bildelement. Beispiele sehen Sie auf der nächsten Seite

Farbe, Schrift und Schärfe für die Überschrift der Website

Sok egyéb mellett ez az arculati kézikönyv már kitér arra is, ami egyre fontosabb, de még nem általános jelenség a műfajban, ez pedig a monitoron való megjelenés. Ez figyelembe vehető weboldal készítésénél, de egyszerű prezentációk megformálásánál is.

Nézzünk bele a Geneva Palexpo arculati kézikönyvébe is:

1.2 Building the logo No-print area

1. Basic elements

A no-print area has been defined around the logo. This blank space frames the logo in a block in certain applications. The no-print area enhances logo visibility and separates it from text and/or visual elements that would otherwise distract or clutter adjoining space.

To define the no-print area or to align the logo, use line height «H» as a unit of measure (see illustration below).

In order to preserve its balance and overall coherence, under no circumstances should the logo be altered.

For each application, it is recommended to use the digital artwork supplied with this Manual.

No-print area

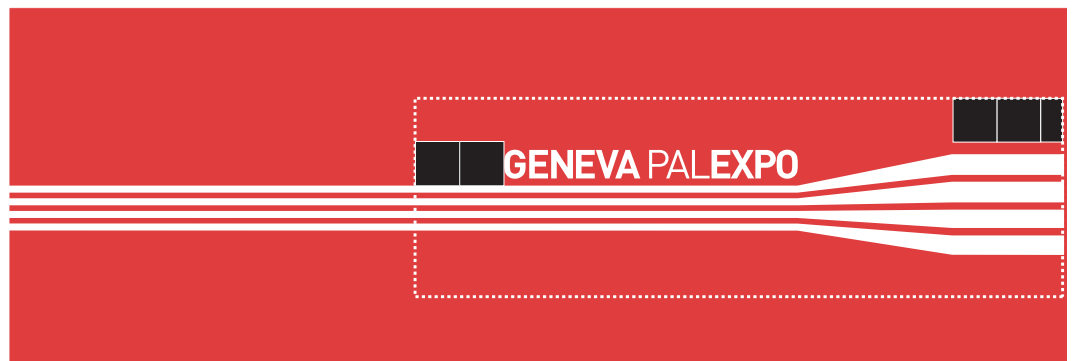
No-print area

Itt a logó arányait egy négyzethálóra építve követhetjük, de nem csak azt. Egy fontos, és gyakran szükséges, visszatérő elemet is megfigyelhetünk: a logó üres tér igényét. Az arculati kézikönyv kiköt-heti (és jobb ha meg is teszi), hogy a logó mekkora környezetébe nem érhet be idegen elem. Ez ésszerű tiltás, különösen ha figyelembe vesszük hogy megrendelői részről nem ritkán a zsúfolt felületek kialakítása a cél.

1.3 Framing the logo

The logo is placed preferably towards the right hand edge of the page whilst observing the no-print area (see Section 1.2).

Extend the lines to the left edge of the page as required.

Example of logo without line extension

Examples of logos with line extensions

Egy rendkívül érdekes, átlagosnak egyáltalán nem nevezhető megoldással is találkozhatunk ebben a kézikönyvben. Az alaplogó, amint láttuk négy elvékonyodó sávval véget ér a G betű előtt két kvadráttal. Ám a tervező (kétségkívül a szebb megjelenés érdekében) rugalmassá, interaktívvá teszi az emblémát és a grafikai munkát azzal, hogy megengedi a sávok lapszélig való kihúzását. Nem csak tiltást közölhet tehát az arculati kézikönyv.

1.7 Logo applications

2. A reversed out logo is used on red flat-colour print surfaces. In full-colour visuals, isolate the logo in its block while observing the no-print area.

2.1. A reversed logo without a block is used only on colour print surfaces which clash with red. This rule does not apply to full-colour visuals.

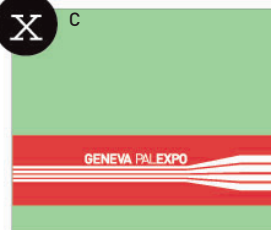
2.2. Special applications: Outside signage

Use a reversed logo in red for large applications (outside signage) where technical constraints require.

2. Reversed with red block

2.1. Reversed without red block

Incorrect usage:
C, D

2.2. Special applications

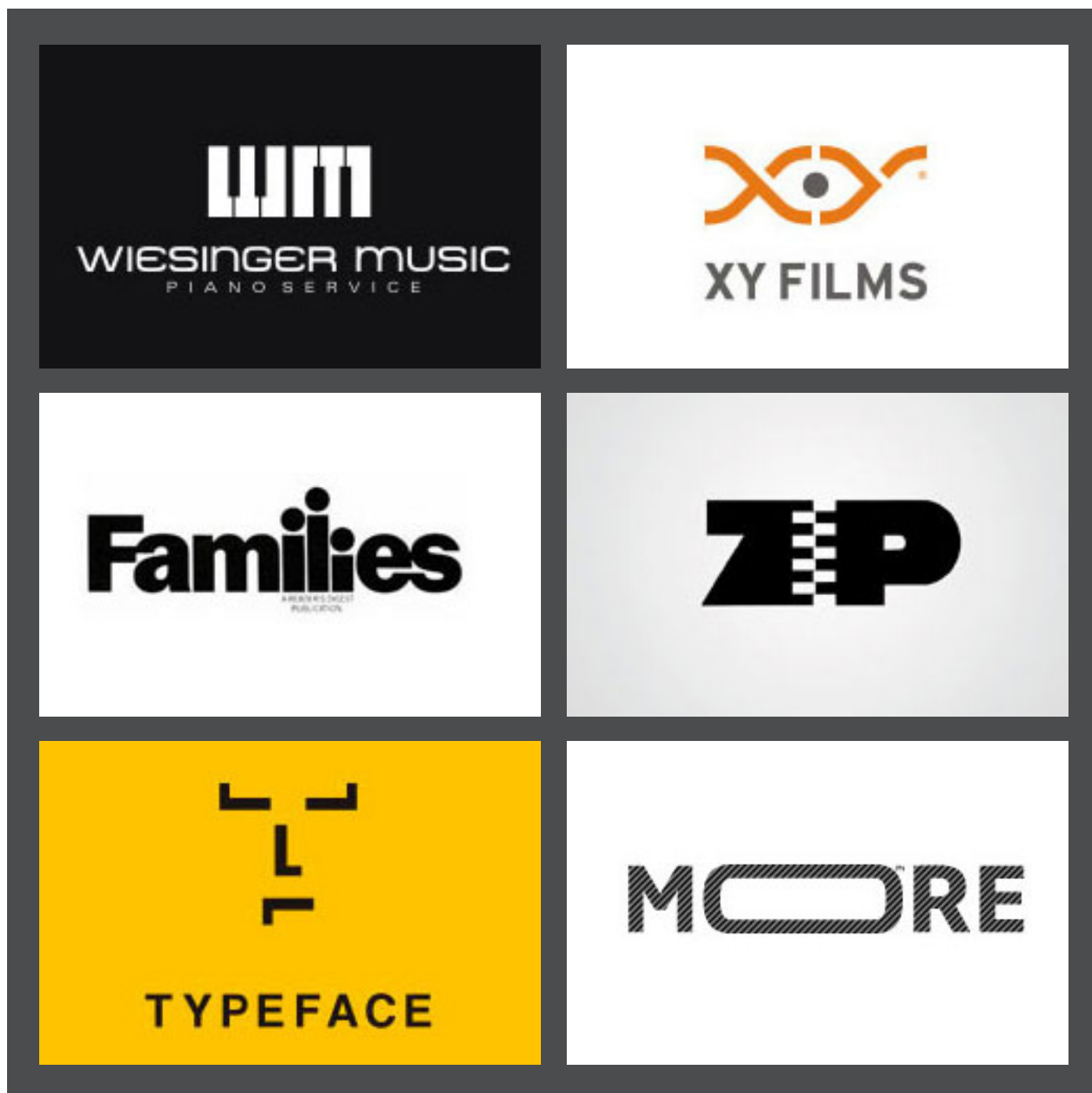

Pedig néha a tiltások jegyzéke is fontos a kézikönyvben. Van eset amikor ez a tiltólista lekezelően mondvacsinált, hogy pl. ne színezzük be rózsaszínre, vagy ne torzítsuk nyírással stb., ilyen grafikus nem szokott tenni úgysem. Vannak esetek, mint a fenti ábra is mutatja, amikor viszont indokolt felhívni a figyelmet a logó alkalmazására. Itt például arra kapunk instrukciót, hogy ha eltérő színt kell alkalmaznunk, (mint itt a zöldet) akkor ne erőltessük a vörös alapot, egyszerűen használjuk a negatív változatot, de a másik esetben, amikor valamilyen fénykép a háttér, akkor viszont alkalmazzuk szigorúan. Ezek a tiltások, mint az illusztráció is mutatja, teljesen jogosak.

3.4 Összefoglalás

A jó embléma mindig egyszerű. Voltaképpen kifejezi a tervezőgrafikus látásmódját, munkamódszert: előbb lecsupaszítja a témát, majd újra felépíti hozzáadva kreativitását, egyéni látásmódját. Az embléma néha meg is marad azon a „csupasz” szinten, és ez nem is baj. Talán a legegyszerűbb logó a világon a német híradástechnikai cég, a Blaupunkt emblémája: egy kék pont, hiszen a név is ezt jelenti. Mikor logót tervezünk, próbáljunk ellenállni a kísértéseknek, és mellőzzük a fölösleges díszítő effekteket, árnyékokat, szivárványszínű átmeneteket, még akkor is, ha látunk rá megvalósult példákat. A túldíszítettség ellentmond annak az elvárásnak, hogy a logó könnyen felfogható és rögzíthető jel kell hogy legyen.

A fejezet zárásaként vessünk pillantást néhány, valóban értelmezhető, jelként funkcionáló emblémára, különösebb kommentár sem kell hozzájuk, mindegyik magáért beszél...

4. A KÖNYV

4.1 A könyv fogalma

A könyvekről már esett szó korábban, ebben a fejezetben szerkezetüket, alkotórészeit, kialakításának speciális szabályait tekintjük át. Ezek alapja az évszázados hagyomány, de a szabályrendszer is folyamatosan alakulnak. Ám itt is igaz: a szabály csak akkor törhető át, ha ismerjük, és tudjuk alkalmazni.

Mi a könyv? Definíció szerint: nagyobb terjedelmű írásműveket tartalmazó nyomtatott íveknek egyik szélén (a gerincvonalnál) tartósan összefűzött egysége, amelyet fedél, borító véd.

A könyvek tartalmuk, funkciójuk szerint csoportosíthatók, így lehetnek: színművek, verses-, műszaki-tudományos, ismeretterjesztő, gyermek-, ifjúsági és művészeti könyvek, lexikonok, szótárak stb.

Az egyes könyvféleségek tartalmuk szerint különböző célt szolgálnak, és így formai kivitelük is eltérő.

A könyv tervezése az alkotóelemek megfelelő kiválasztását jelenti, meghatározó szempontjai:

- a könyv alakja;
- a könyv szedéstükre;
- a könyv szövegbetűje;
- alkalmazott szín;
- alkalmazott papírminőség;
- kötési mód.

4.2 A könyv részei

A könyvek általában három fő szerkezeti elemből épülnek fel:

- előrész;
- folyamatos szövegrész;
- járulékos szövegrészek.

4.2.1 Előszó

Az előszó a címlapokat (címnegyedívet) és az ajánlást tartalmazza. A mai értelemben vett címlapok hosszú fejlődési folyamat eredményeként alakultak ki és négyoldalas címnegyedívet alkotnak.

Szennycímlapoknak nevezik a könyvtest első oldalát. A könyvtest belső részét védi a piszkolódástól. A könyv írójának nevét és a könyv címét vagy a kiadó szignetjét tartalmazza általában.

Az **ajánlást** vagy sorozatkönyvek esetén a **sorozatcímlap** a címnegyedív második oldala tartalmazza. Ha a könyvnek sem ajánlása, sem sorozatcímlapja nincs, akkor az oldal üresen marad (vákátoldal).

A **címlap** a címnegyedív harmadik oldalán helyezkedik el. A könyv szerzőjének nevét, a könyv címét, műfaját, a kiadás számát (ha nem első kiadás), a kiadó jelzését (szignetjét), a megjelenés helyét és évszámát tartalmazza. Ezek közül az adatok közül némelyek (pl.: a szerzők neve, kiadó jelzése, a megjelenés helye, éve) kerülhet a címnegyedív negyedik oldalára is.

A címnegyedív tipográfiája az egész könyv tipográfiájához kell igazodjon, a szöveggel azonos betűtípusból kell szedni. A betűarányok és térelosztások helyes kialakításával lehet kifejezőbbé tenni.

A címnegyedív **negyedik oldalán** helyezik el a lektor, az illusztrátor nevét, a kolofont és impresszumot. (A kolofon és az impresszum elhelyezhető a könyv utolsó oldalán is.)

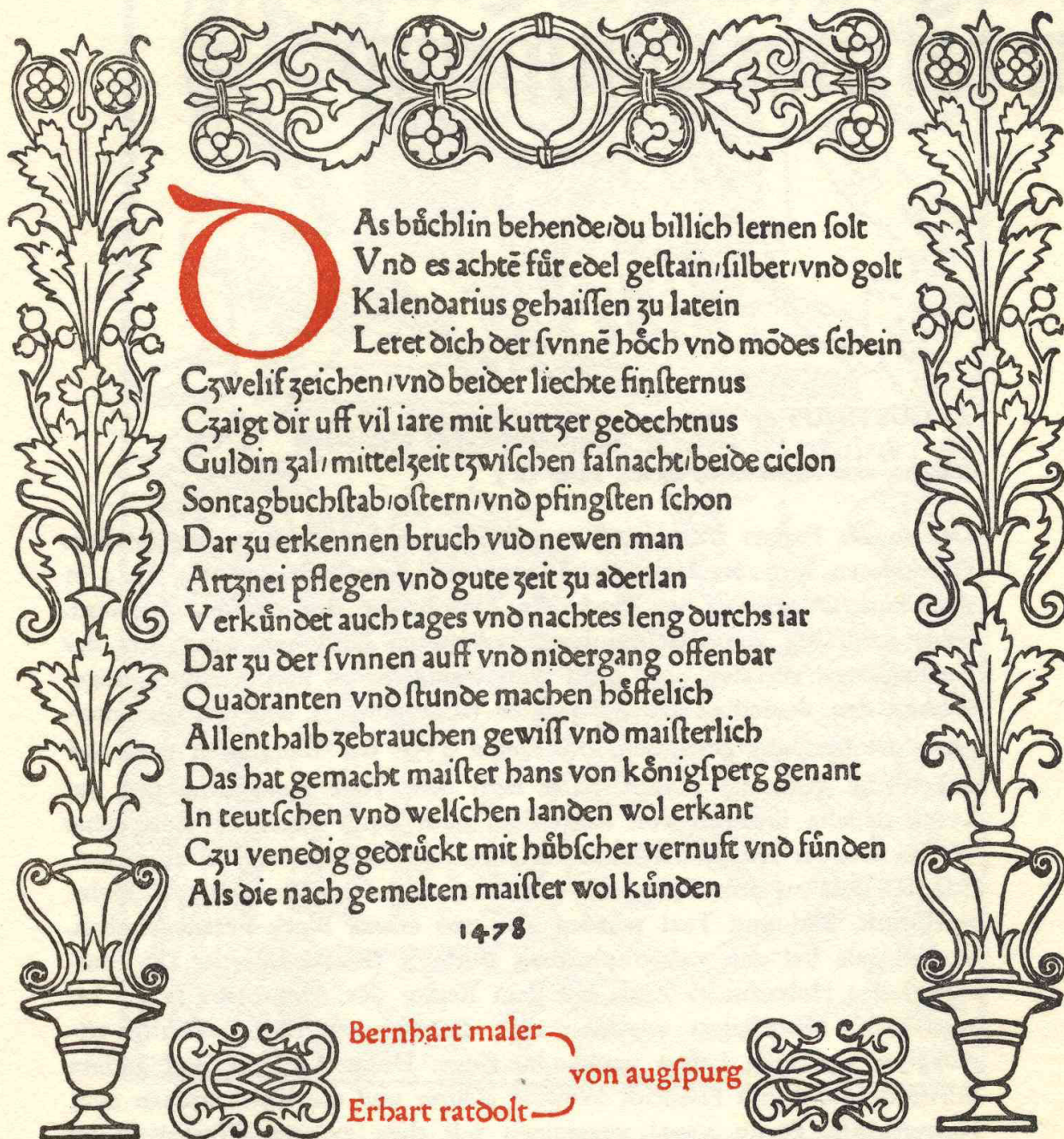
A **kolofon** (kiadó jelzése) alkalmazását szabvány írja elő, a mű műszaki adatait és az előállításban részt vevő felelős személyek nevét tartalmazza. Minden esetben páros oldalra kerüljön.

Az **impresszum** (nyomda jelzése) a nyomtatványt készítő vállalat cégjelzése. Tartalmazza a nyomdának és felelős vezetőjének a nevét. Könyvimpresszumok ezenkívül még a könyv alakjára, terjedelmére, példányszámára és technológiájára vonatkozóan műszaki adatokat is tartalmaznak.

A címnegyedív oldalain nem szerepelhet oldalszám.

A címnegyedív után szedhető az **Előszó** és a **Bevezető rész** – már amennyiben egyáltalán létezik – a legkülönbözőbb megoldásokban. Gyakran a címnegyedív után következik a **Tartalom** is, ez alól általában a szépirodalmi jellegű könyvek képeznek kivételt.

A hagyományok szerint az első címlap Erhard Ratdolt nyomdájában született meg 1874-ben, Velen-
cében. A kódexek kora után ez egy feltalálásra váró műfaj volt...

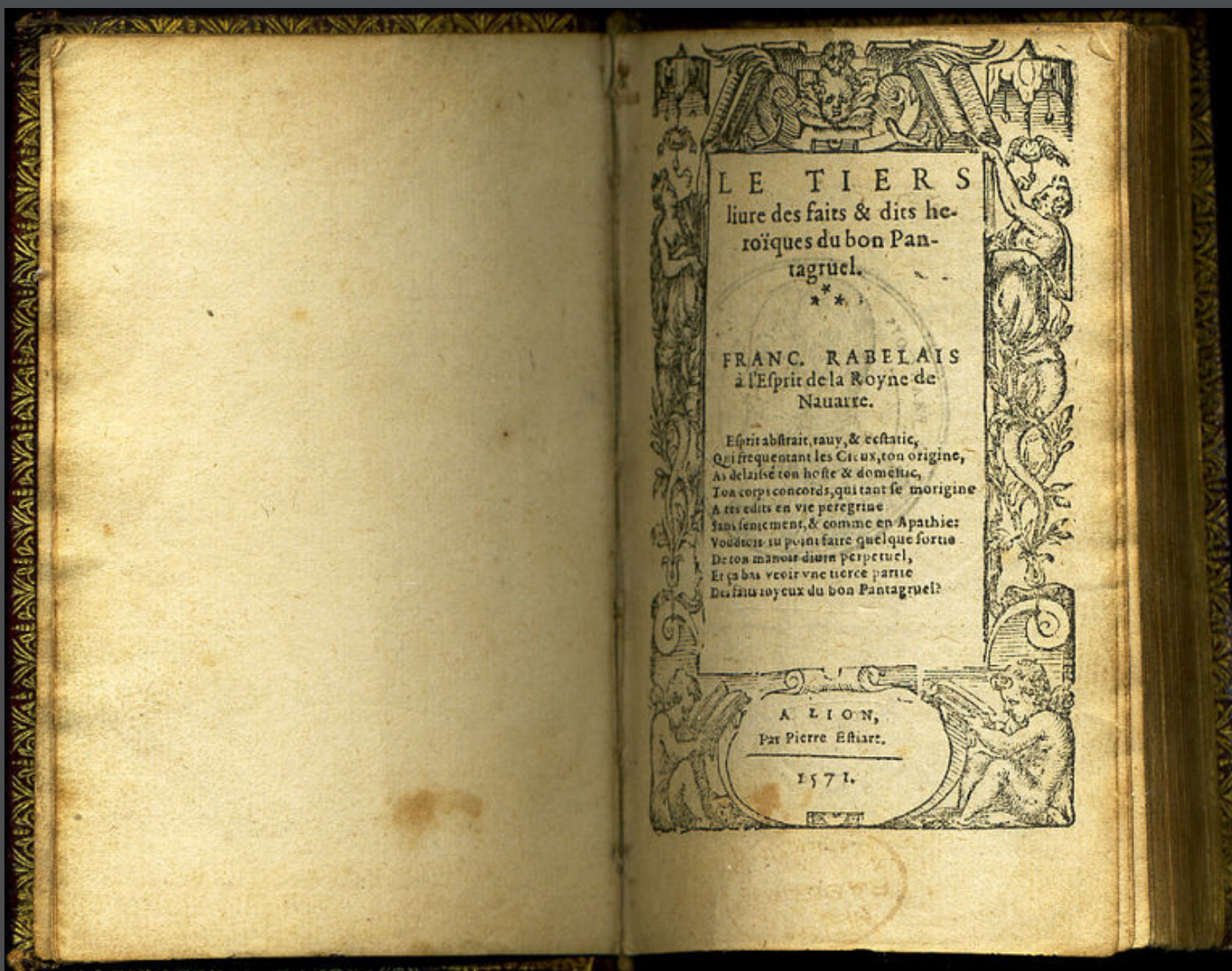

DAs büchlin behende/du billich lernen solt
Vnd es achtē für edel gestain/silber/vnd golt
Kalendarius gehaissen zu latein
Leret dich der svnnē höch vnd mödes schein

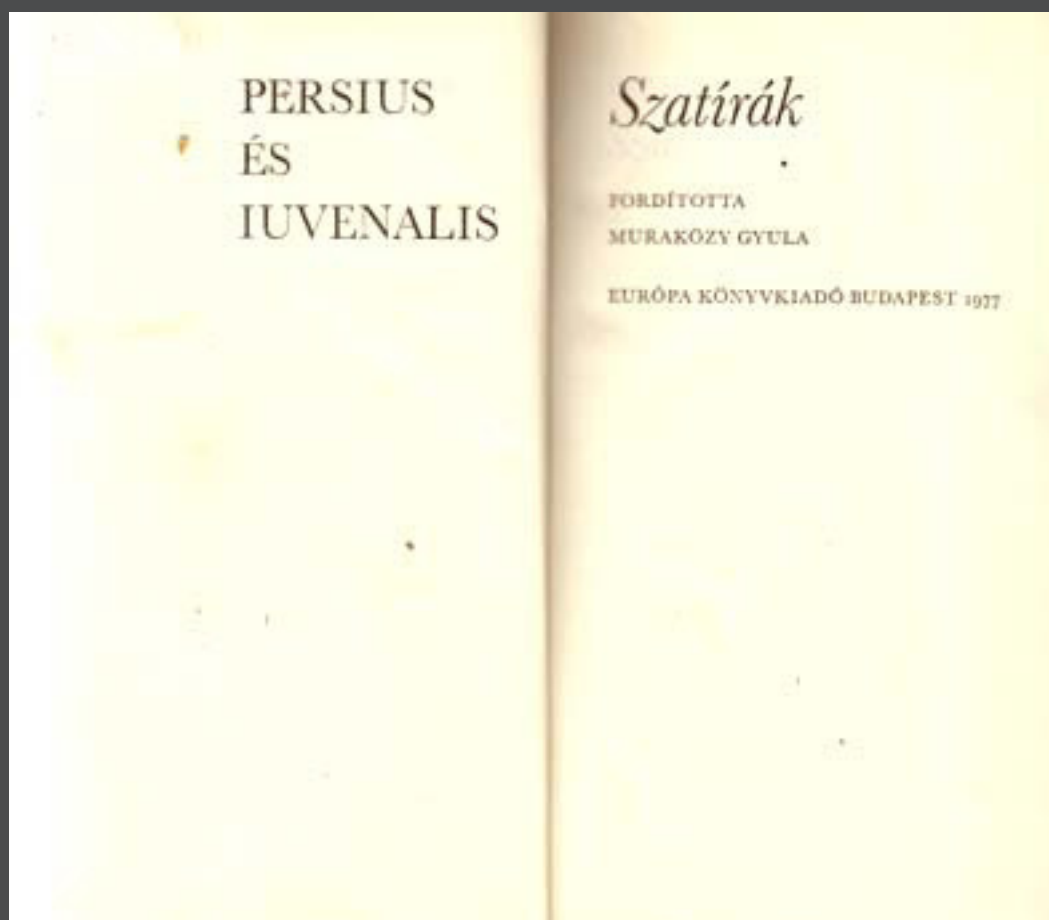
Czwelif zeichen/vnd beider liechte finsternus
Czaigt dir uff vil iare mit kuttzer gedechtnus
Guldin zal/mittelzeit tzwischen fastnacht/beide ciclon
Sontagbuchstab/ostern/vnd pfingsten schon
Dar zu erkennen bruch vud neuen man
Artznei pflegen vnd gute zeit zu aderlan
Verkündet auch tages vnd nachtes leng durchs iar
Dar zu der svnnen auff vnd nidergang offenbar
Quadranten vnd stunde machen höffelich
Allenthalb zebrauchen gewiss vnd maisterlich
Das hat gemacht maister hans von königspurg genant
In teutschen vnd welchen landen wol erkant
Czu venedig gedrückt mit hübscher vernuft vnd fünden
Als die nach gemelten maister wol künden

1478

Bernhart maler
von augspurg
Erhart ratdolt

Egy belső címoldalt látunk Rabelais Pantagrueljének harmadik könyvéből, Az alsó kép egy újabbkori belső címoldalpárt ábrázol, ez a megoldás is megengedett...

4.2.2 Folyamatos szövegrész

Ez a könyvek legfontosabb része, alapja.

A könyv egyes fejezeteinek értelmi tagolását, szerkezetének áttekinthetőségét címek, ill. címrendszerek kialakításával érjük el.

A címrendszerről már ejtettünk szót. A könyv esetében a címrendszer olyan eszköz, amely megkönnyíti – megfelelő tipográfia alkalmazása esetén – a könyv szövegében való tájékozódást.

A címek tipográfiáját az egész könyvre kiterjedően már a könyv megtervezésekor ki alakítani, és következetesen végig alkalmazni. A könyv szimmetrikus vagy aszimmetrikus tengelye a címek elhelyezésében nyilvánul meg a legszembetűnőbben.

Több soros, nagybetűs címek kialakításánál különös figyelmet kell fordítani a sorok törésére és a betűk közötti térközök egyenlő kialakítására (egalizálás).

A könyv ma a leghagyományosabb műfaj. Ezért itt említjük meg a lipcsei hármassoros szabályt, hiszen alkalmazása is a könyvkultúrához kötődik. Ettől függetlenül érvényes lehet más kiadványokra is, eltekintve attól az esettől, mikor szándékosan térünk el tőle, például akcidens szedésben formára törünk egy-egy címsort.

A lipcsei hármassoros szabály négy alapesete:

AS SAPIT
LABOREM SEDITA ET OD QUAPELI
ET PEROVID

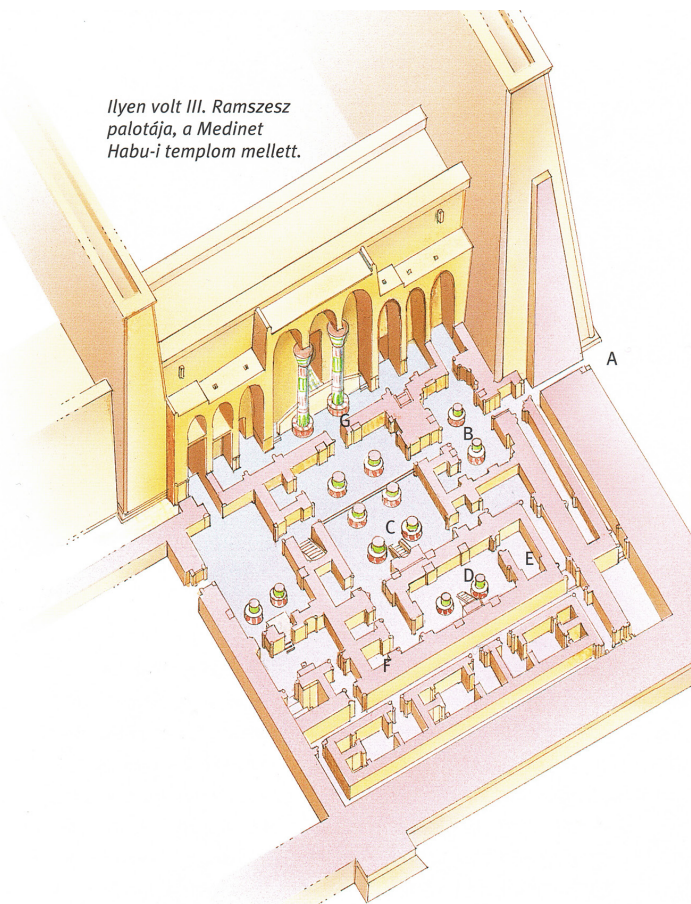
AS SAPIT LABOREM
SEDTA ET OD
QUAPELIBUSET PEROVID

AS SAPIT LABOREM
EDITA ET OD QUAPELIBUSET
PEROVID

AS SAPIT LABOREM EDITA ET OD
QUAPELI
BUSET PEROVID

A szabály lényege: a címsorok ne nőjenek illetve fogyjanak fokozatosan, hanem alkossanak a szemünk számára is megnyugtató ritmust.

Tudományos és műszaki, valamint ismeretterjesztő könyvekben gyakran fordulnak elő az ún. **mandzsettacímek**, átláthatóvá teszik a könyv szerkezetét, megkönnyítik egy-egy téma keresését. Az alábbi ábrán láthatunk egy mandzsettacímet:

birodalom istenségekhez hasonló fáraóinak volt nagy a hatalmuk. Az uralkodókat később egyre inkább emberek tekintették. Az egyiptomi történelem későbbi szakaszaiban már az is előfordult, hogy néhány egyiptomi annak alapján ítélte meg urát, hogy az teljesítette-e a vezető poszton állók kötelességeit.

Hogyan élt a fáraó?

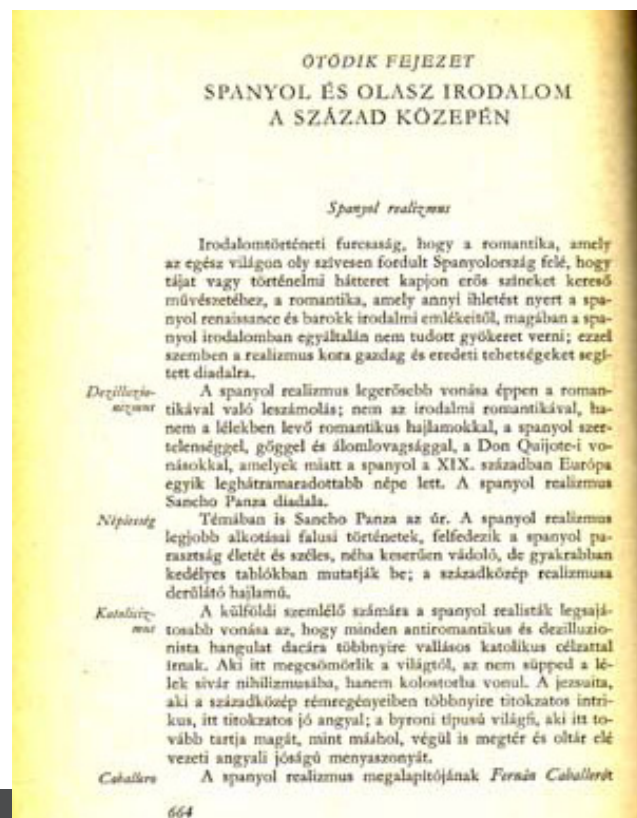
Az egyiptomiak kőből emelték a templomokat az isteneknek, vagy a síremlékeket az embereknek és az uralkodóknak, mert a kő volt az örökkévalóság anyaga. Az evilági életük hétköznapijához kapcsolódó épületeknél megelégedtek a napon szárított, nilusi agyagból készült téglákkal, amelyekből az alattvalók házeit és a fáraók palotáit is építették (kevés kivételtől eltekintve).

III. Ramszesz hatalmas temploma mellett a nyugati oldalon, Thébában

Megjegyzendő, hogy a mandzsettacím fölé eresztett bekezdősor – bár találkozhatunk vele többször manapság – nemhogy nem előírás, többnyire nem is szerencsés. Ebben az esetben még eklektikusabbá teszi a tipográfiát a behúzás egyidejű alkalmazása.

A **szélszedések (marginálisok)** az oldalon bizonyos szövegrészekre utalnak és, hasonlóan a mandzsettacímekhez, megkönnyítik megtalálásukat. Alkalmazásukat a 26. ábrán mutatjuk be. A marginálisok könyvekben címként is alkalmazhatók a szokásos alcímek helyett. Ez esetben szedhetjük a szövegbetű félkövérjéből esetleg kisebb vagy nagyobb fokozatából.

Erre a jobb oldali képen látunk példát. Gyakori megoldásként képszöveg kerül a marginális helyére. Kicsit a szerepe is megváltozott, ahogy a könyvek layoutjában is egyre nagyobb szerepet kapott a modulhálós tervezés.

A **lábjegyzetek** a szöveg egy részének külön magyarázatát szolgálják.

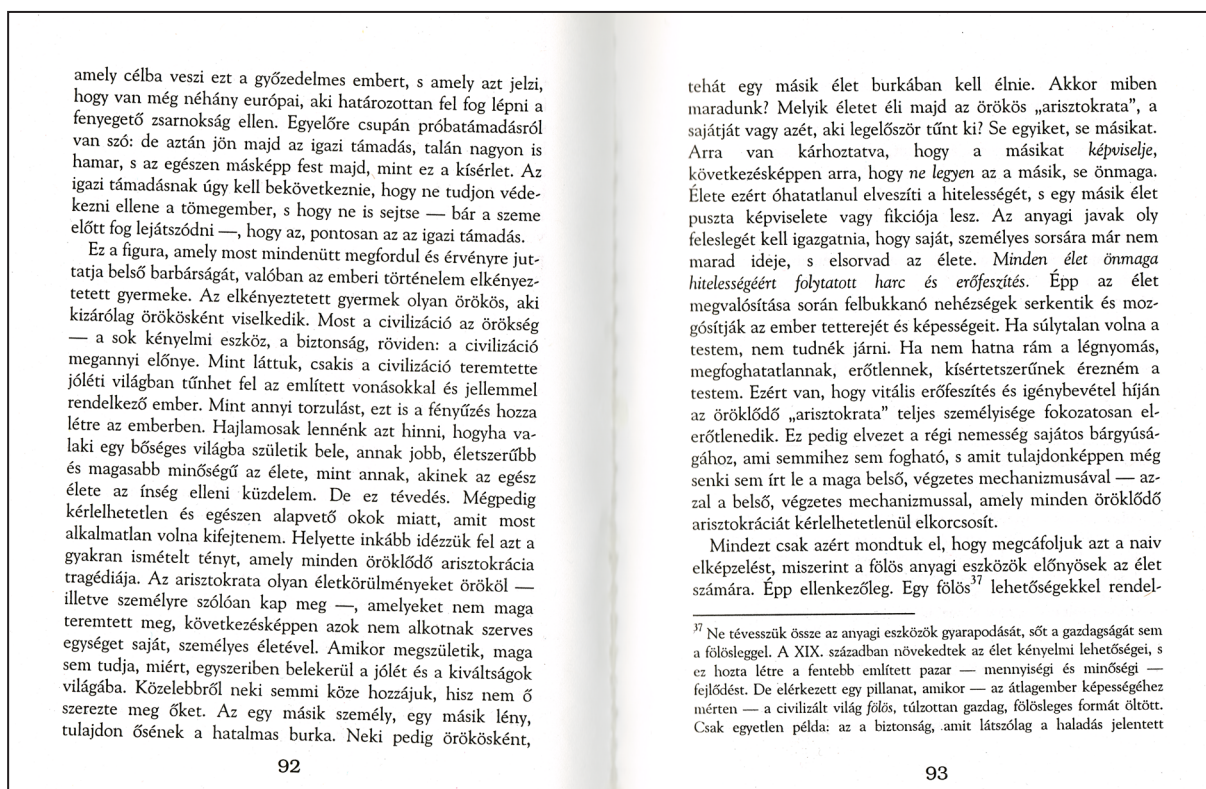
A lábjegyzetet a szövegbetűnél egy vagy két betűfokozattal kisebből kell szedni, azok ritkítását, ha igényesek akarunk lenni, összehangoljuk a kenyérszövegünk szürke foltjával.

A lábjegyzet behúzásának mértéke meg kell egyezzen az alapszedés behúzásának mértékével.

A lábjegyzetszámokat vagy jegyzetszavakat hátul vonalba kell állítani, köztük és a vonatkozó jegyzetszöveg között azonos beosztást kell alkalmazni.

A lábjegyzetet a szedéstükrön belül kell tartani.

Az alábbi ábrán a lábjegyzet helyes alkalmazását látjuk, más szempontból viszont intő példa a kép. A hatalmas szóközöket hasonló esetben kézzel kell kiigazítani, továbbá láthatjuk, hogy bár nem tilos, de mennyire szerencsétlen az angolszász stílusú hosszú kvirtminusz alkalmazása magyar szövegben – a nálunk kötelező szóközök miatt.

Az **élőfej** általában műszaki és tudományos könyvekben útmutató szerepet tölt be, lexikonok esetében nélkülözhetetlen, hiszen arról tájékoztat hol tartunk a szöszedetben.

A szövegbetűtől min. egy sor válassza el. Az élőfej a szövegtől aláhúzással is elkülöníthető. A szedéstükrő része, bár erre több kivételt is láthatunk régebbi kiadványok esetében.

Az **oldalszám (pagina)** minden könyv jellegű kiadvány szerves része. Gyakorlati szükségéségén túl díszítőelemként is szolgál. Hagyományos elhelyezése az élőfej vonalában van, vagy alul, a külső margó vonalában, a szedéstükrön kívül, vagy középre zárva.

A **képalírásokat** hagyományosan a szövegbetű két ponttal kisebb fokozatából szedték. Elhelyezésük ma szabadabb lett, a kép értelmezhető környezetében kell hogy legyen, de akár a marginális helyére is kerülhet, mint azt említettük.

4.2.3 Járulékos szövegrészek

A könyv harmadik szerkezeti eleme a befejező rész, vagy járulékos szövegrész.

A **függelék** tartalmazhatja a könyv fő szövegéhez tartozó sorszámozott de külön kezelt táblázatokat, adatokat, esetleg ábrákat, ill. olyan elemeket, amelyek tartalmára a főszövegben történt utalás.

Az **utószó** szedése és tördelése az előszóhoz hasonló.

A **tartalomjegyzék** az olvasó tájékozódását, eligazodását segíti elő, az egyes részek, fejezetek címeit és a vonatkozó oldalszámokat tartalmazza, érzékelteti a címek hierarchiáját is.

A **név- és tárgymutató**, az irodalomjegyzék a tartalomjegyzékhez hasonlóan a tájékoztatást szolgálja. Az irodalomjegyzék arról világosít fel ABC sorrendben, hogy a tárgyalt témákhoz a szerző milyen – már megjelent – forrásokat, szakirodalmat használt fel.

Abban az esetben, ha a kolofon és az impresszum a könyv elő részében nem szerepel, a befejező részben (általában a könyv utolsó nyomtatott oldalán) helyezik el, ide kerül általában az újabban kötelező ISBN szám és a vonalkód is.

Ha egy könyvben nagy mennyiségű lábjegyzet szerepel, nem a vonatkozó oldalon helyezik el, hanem a könyv befejező részében folyamatos sorszámozással **könyvvégi jegyzetként**.

4.3 A könyv tördelése

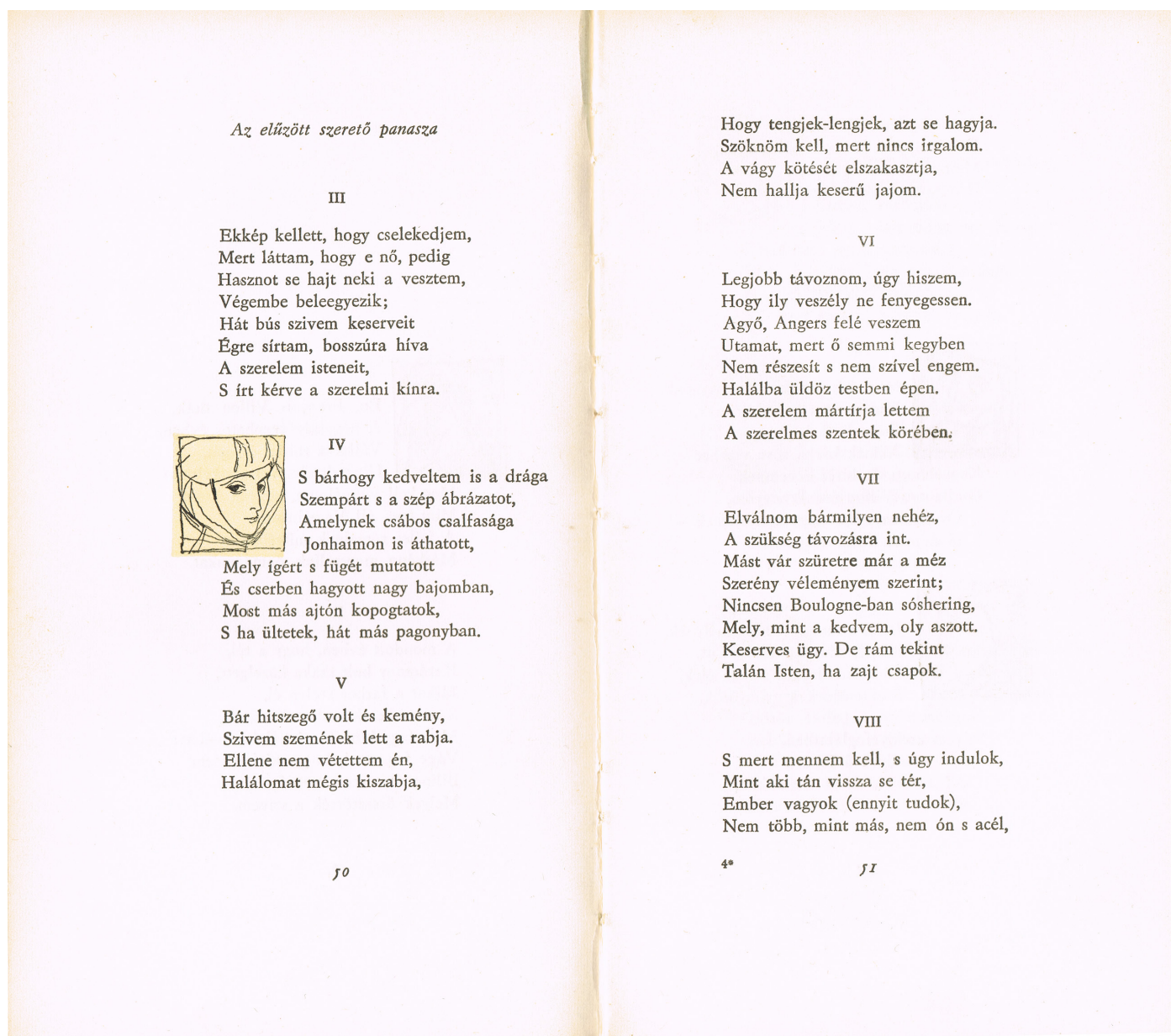
Általában beszéltünk már tördelésről, nézzük hogy ezek közül mi vonatkozik a könyvekre is, illetve mi az ami csak a könyvre jellemző.

A könyv szövegeinek tördelését a következő szempontok figyelembevételével kell elvégezni:

- szöveg közötti címsorok fölött és alatt a beosztást sorrendben kell meghatározni a sorrendtartás megtartása érdekében;
- középcím lehetőleg ne kerüljön sem a szedéstűkör felső harmada fölé, sem alsó harmada alá;
- az oldal felső részén levő alcím fölött és az oldal aljára kerülő alcím alatt legalább három szövegsor legyen;
- kimenetsor nem kerülhet az oldal élére (fattyúsor), bekezdősor lehetőleg ne kerüljön az oldal aljára;
- fejezetkezdő oldalak leütése (a felső margótól való távolsága) az egész könyvön át azonos értékű kell, hogy legyen, élőfejes könyv esetén nem tartalmazhat élőfejet;
- a fejezetlezáró oldalak szövegrésze legalább a fejezetkezdő oldalak leütésének mértékével kell hogy azonos legyen. de semmiképp ne legyen kisebb, mint az oldal magasságának egyharmada;
- a fejezetlezáró oldalon általában nem szerepel oldalszám;
- címoldalakon és üres oldalakon (vákátoldal) ugyancsak ne szerepeljen oldalszám;
- oldal aljára tördelt lábjegyzetet azon az oldalon kell elhelyezni, ahol az utalás található;
- egy könyvön belül minden egyes oldalon azonos sormennyiséget kell tartani, azaz sorrendre kell tördelni.
- Illusztrációs könyvek tördelése esetén:
 - az ábrázolt képeket és cselekményt az oldalpár közepére kell összpontosítani, a cselekmény iránya az oldalpár közepe felé mutasson – hangzott az eredeti szabály, ám ebben lehetünk kreatívak, ha a kép és szöveg egysége az oldalpár képzeletbeli folytatása felé kell, hogy irányuljon, ne erőltessük a gerinc irányába. Egy, a jobb felső margó felé elszálló rakéta imponzansabb lesz a könyvünkben, mint egy középirányba szorított;
 - két- vagy több hasábos tördelés esetén a kép szélessége egy vagy két hasábnyi szélességnek feleljen meg, magasságuk különböző lehet;
 - vonalas rajzokból álló illusztrációs könyvek tördelésénél vegyük figyelembe azt, hogy a szöveget (szedéstűkröt) nem a vonalkezdet pontjával kell állítani. A kinyúló vonalakat be kell engedni a margóba annak érdekében, hogy a rajzok kevésbé határozott széle ne bontsa meg az oldal optikai folthatását;

- kötésmargóhoz ne nagyon tördeljünk ábrát, csak ha szükséges;
- kevés illusztrációt tartalmazó szöveg esetén a képeket a páratlan oldalon kell elhelyezni;
- transzparens (áttetsző) papírra nyomtatott könyvek tördelésénél figyeljünk arra, hogy nagy kiterjedésű autotípiák ne kerüljenek a nyomtatáskor egymás hátára mert ez zavarólag hat;
- kimenetsor nem tördelhető a kép alá és a bekezdősor kép fölé tördelését is kerülni kell;
- a verssorok elválasztását kerülni kell. Csonka sorba csak teljes szóval kezdődő szakasz vihető át;
- versszedésnél az egyharmados szóköz betartása kötelező. A verseket tördeléskor a szedéstükör szélességében, az oldal optikai közepére, tengelybe kell állítani. A tengelybe állítás azt jelenti, hogy a versben uralkodó szedésfolt középtengelyét kell az oldal függőleges tengelyébe állítani.

Az alábbi ábrán Francois Villon verseskötetének egy oldalpárját látjuk. Megfigyelhető a függőleges tengely finom elmozdulása. A lap alján látható 4* jelölés a csillagos ívszám, üzenet a kötészetnek: ez itt a negyedik ív harmadik oldala. Régebbi könyveken láthatjuk még, ma már vágáson kívül helyezik el.

4.4 Összefoglalás

A könyvművészet a többi műfajhoz hasonlóan átalakulóban van. Amit eddig leírtunk, az a hagyományos felfogású könyvtervezésről szól, de ismét hangsúlyozzuk, csak az tud új értéket létrehozni, aki ismeri a régit. Való igaz, hogy különösképpen a fiatalabb korosztálynak szóló ismeretterjesztő jellegű könyvek már nem a klasszikus szedéstükröt veszik alapul. Ám nem szabad, hogy elveszzen az egyszerűsége törekvő, logikusan építkező könyvszerkesztés, hiszen ez az információ hatékony átadásának kulcsa.

5. NAPILAP, FOLYÓIRAT

5.1 Fogalmak

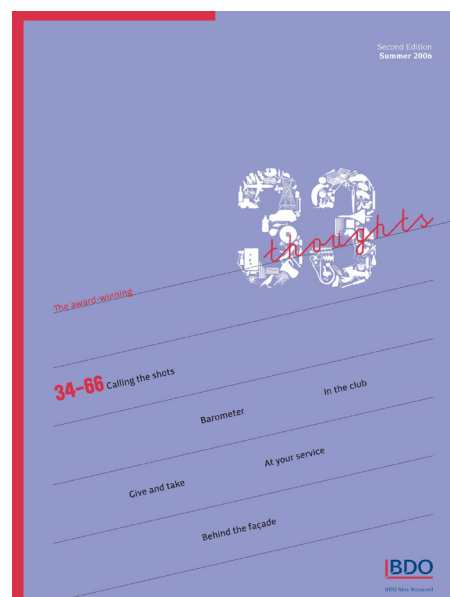
A napilapok általában mindennap ugyanabban az időben megjelenő, aktuális híryananyagokat közlő kiadványok. A folyóiratok meghatározott tárgyú és célcsoportú, bizonyos időközönként, de nem naponta megjelenő újságok. Szerkesztésben, tördelésileg nagyon sok a hasonlóság köztük, de a folyóiratok általában elegánsabbak, kivitelezésben is igényesebbek, költségesebbek, és persze szemmel látható, hogy több idő jut előkészítésükre. Általában újságról fogunk beszélni, és a speciális eseteket kiemeljük.

5.2 Az újságok részei

Egy újság alapvetően cikkekből áll, ezek keltik fel az érdeklődést, ezért vásárolják meg az olvasók a standokon. Nehéz olyan típusú szigorú beosztást felfedezni, mint a könyv esetében, de természetesen vannak állandó elemei. Ami közös, az a **lapfej (kopf)**. Ez az az embléma jellegű azonosító, amiről már távolabbról is felismerjük kedvenc lapunkat, általában az újság nevét hordozza, valamilyen módon egyedivé alakított felirattal, fő ismérve, akár a logó esetében: az azonnali felismerhetőség és a megkülönböztető jelleg.

A folyóiratok, magazinok esetében kialakult egy általánosnak mondható gyakorlat: a B1 (a borító négy oldalát nagy B-vel és a sorrendben hozzátartozó számmal jelöljük, tehát a hátsó borító lesz a B4) az újság **címlapja**, itt kiemelt címeket olvashatunk a lap tartalmából, láthatjuk a címlapfotót, nyereményjátékokra való felhívást, stb. A B2-3-4 viszont többnyire egész oldalas hirdetés, ez jelentős bevételi forrás is egyben. Napilapoknál a lapindító, bal oldali első cikk kötött általában, ez a **vezércikk**.

Az alábbi képeken három címlapot láthatunk:

Az első a sorban a MONOCLE címlapja, visszafogott, egyszerű, mégsem igazán hagyományos, ami a mai sablonoknál megfelel, bár kétségtelenül exkluzív, elegáns kivitelben, az a középső darab, a WEEKLY ENTERTAINMENT címlapja. Minden megfelelő rajta, a szereplő enyhén a jobb felső sarok felé billen, pozitív érzést kelt, enyhén erőszakos is a vörös fekete színvilággal, minden remek tehát, egy dolog hiányzik csupán belőle: a kreatív extravagancia, a különlegesség. Ezt megtaláljuk a jobb szélső, a 33 THOUGHTS című magazin címlapján, a hangulat, amit sugároz kicsit alternatív, a tipográfia izgalmas, itt látunk valóban egyedileg létrehozott kopfot, azaz lapfejet. Marketing szempontból viszont kétségtelenül a Weekly Entertainment aratja a legnagyobb sikert.

Welcome to Grazia... Britain's first weekly glossy

It was, and still is, impossible not to be moved by the scenes coming out of those areas hit by last week's earthquake in South Asia. It's a tragedy of almost unbelievable proportions. While there have been incredible stories of courage and hope from the affected areas – such as five-year-old Zarabe Shah who was rescued from the rubble of her home in Kashmir after being trapped for four days and given up for dead – around 40,000 people are still believed to have perished, many of them children. The worldwide response to the disaster was immediate, and none more so than from British rescuers. Volunteer Julie Ryan was on a plane to Pakistan within five hours of the earthquake hitting. Her moving account of the Herculean task facing the rescuers begins on page 18. Also this week, the latest on Victoria Beckham and Catherine Zeta-Jones, an exclusive interview with Gwyneth Paltrow and the hottest trends from Paris fashion week. Plus, don't forget to enter this week's Grazia Goodie Bag draw (page 114), as all proceeds will be going to UNICEF to help the children affected by the earthquake.

Till next Tuesday,

Jane Fulton

5 NEWS

Sienna sees red over Salma, the A-list flocks to Louis Vuitton's reopened Paris HQ, and Keira Knightley and Kirsten Dunst both turn heads at their film premieres

10 •COVER STORY

Catherine Zeta-Jones's secret bedtime curfew
Catwalk report: Paris

18 •COVER STORY

Earthquake in South Asia: 'My heart leapt as a little hand reached out to us'

23 Style of the week: Uma Thurman

24 •COVER STORY

Worried Victoria shrinks to a size 4

29 What's in store this week

37 •COVER STORY

Sienna's new £179 'It' boots
China: where are our lost boys?
Fiona McIntosh tells it like it is
Kate Beckinsale's £1,300 sex guru
Gwyneth: 'I'm trying to make my life as simple as possible'

52 10 hot stories of the week

30 FEATURES

•COVER STORY

'Having children ruined my life'
In search of the perfect suit
Bring on the celebntantes: It kids of the fashionable and fabulous ▶

Cover photo: Cruisepictures.com

A címlap és a felvezető hirdetés(ek) után a tartalomoldal következik, itt általában helyet kap a főszerkesztő beharangozója is. A tartalom szerkesztésénél jó ha egyrészt visszafogottak vagyunk, másrészt vegyük figyelembe, hogy ahol minden ki van emelve, ott valójában semmi nincs. Tartsunk tehát hierarchiát itt is, jó példa erre az itt látható GRAZIA magazin tartalomoldala, ahol a címlapsztorit látjuk kiemelve, két másik cikk ajánlóját pedig kissé alárendelve.

5.2.1 A tartalom hordozói: a cikkek

Nézzük meg közelről egy cikk felépítését, ebben is találunk majd kötelező és alkalmi elemeket. Az alábbi illusztráció jól megfigyelhetjük az elemeket, amik, mondhatjuk állandó elemei egy újságcikknek:

1. **Mundo** 2. **Eleições nos EUA Primárias democratas chegam ao fim**

Obama: "Yes, we can!"
Hillary repõe a posição
A vitória de Bill Clinton
Barack Obama em campanha
Obama e Clinton em campanha
Hillary Clinton em campanha
Barack Obama em campanha
Hillary Clinton em campanha
Obama e Clinton em campanha
Hillary Clinton em campanha
Obama e Clinton em campanha
Hillary Clinton em campanha

3. **Unir os democratas, a difícil prioridade de Obama após a vitória**

4. **Caroline Kennedy, a filha de John Kennedy, lidera grupo de batidores encarregue de encontrar um candidato a vice-presidente do senador do Illinois**

5. **Os números finais**

Barack Obama	1765 delegados
Hillary Clinton	369 delegados
Democratas	2637 delegados
Repúblicanos	282 delegados
Total votos	4234
Voto para a nomeação	2118

6. **Decidir no final**

7. **Os discursos da noite eleitoral**

8. **Barack Obama em campanha**

9. **Hillary Clinton em campanha**

10. **Rise + Bush felicitará senador democrata**

11. **Superfatura fecha**

12. **Restaurar até ao fim**

13. **Caiu o pano sobre a era Clinton**

14. **Comentário**

15. **Os discursos da noite eleitoral**

16. **Barack Obama em campanha**

17. **Hillary Clinton em campanha**

18. **Obama e Clinton em campanha**

19. **Hillary Clinton em campanha**

20. **Obama e Clinton em campanha**

21. **Hillary Clinton em campanha**

22. **Obama e Clinton em campanha**

23. **Hillary Clinton em campanha**

24. **Obama e Clinton em campanha**

25. **Hillary Clinton em campanha**

26. **Obama e Clinton em campanha**

27. **Hillary Clinton em campanha**

28. **Obama e Clinton em campanha**

29. **Hillary Clinton em campanha**

30. **Obama e Clinton em campanha**

31. **Hillary Clinton em campanha**

32. **Obama e Clinton em campanha**

33. **Hillary Clinton em campanha**

34. **Obama e Clinton em campanha**

35. **Hillary Clinton em campanha**

36. **Obama e Clinton em campanha**

37. **Hillary Clinton em campanha**

38. **Obama e Clinton em campanha**

39. **Hillary Clinton em campanha**

40. **Obama e Clinton em campanha**

41. **Hillary Clinton em campanha**

42. **Obama e Clinton em campanha**

43. **Hillary Clinton em campanha**

44. **Obama e Clinton em campanha**

45. **Hillary Clinton em campanha**

46. **Obama e Clinton em campanha**

47. **Hillary Clinton em campanha**

48. **Obama e Clinton em campanha**

49. **Hillary Clinton em campanha**

50. **Obama e Clinton em campanha**

51. **Hillary Clinton em campanha**

52. **Obama e Clinton em campanha**

53. **Hillary Clinton em campanha**

54. **Obama e Clinton em campanha**

55. **Hillary Clinton em campanha**

56. **Obama e Clinton em campanha**

57. **Hillary Clinton em campanha**

58. **Obama e Clinton em campanha**

59. **Hillary Clinton em campanha**

60. **Obama e Clinton em campanha**

61. **Hillary Clinton em campanha**

62. **Obama e Clinton em campanha**

63. **Hillary Clinton em campanha**

64. **Obama e Clinton em campanha**

65. **Hillary Clinton em campanha**

66. **Obama e Clinton em campanha**

67. **Hillary Clinton em campanha**

68. **Obama e Clinton em campanha**

69. **Hillary Clinton em campanha**

70. **Obama e Clinton em campanha**

71. **Hillary Clinton em campanha**

72. **Obama e Clinton em campanha**

73. **Hillary Clinton em campanha**

74. **Obama e Clinton em campanha**

75. **Hillary Clinton em campanha**

76. **Obama e Clinton em campanha**

77. **Hillary Clinton em campanha**

78. **Obama e Clinton em campanha**

79. **Hillary Clinton em campanha**

80. **Obama e Clinton em campanha**

81. **Hillary Clinton em campanha**

82. **Obama e Clinton em campanha**

83. **Hillary Clinton em campanha**

84. **Obama e Clinton em campanha**

85. **Hillary Clinton em campanha**

86. **Obama e Clinton em campanha**

87. **Hillary Clinton em campanha**

88. **Obama e Clinton em campanha**

89. **Hillary Clinton em campanha**

90. **Obama e Clinton em campanha**

91. **Hillary Clinton em campanha**

92. **Obama e Clinton em campanha**

93. **Hillary Clinton em campanha**

94. **Obama e Clinton em campanha**

95. **Hillary Clinton em campanha**

96. **Obama e Clinton em campanha**

97. **Hillary Clinton em campanha**

98. **Obama e Clinton em campanha**

99. **Hillary Clinton em campanha**

100. **Obama e Clinton em campanha**

„Mindent bevetni” – ez inkább a bulvársajtó stílusa, több példán tudjuk csak bemutatni az említett elemeket.

1. a már ismerős élőfej, újságnál kötelező
2. rovatcím
3. főcím
4. líd (kiemelt indítószóveg)
5. szövegek közti alcím
6. felcím
7. oldalidézlet (közbevetett kiemelés)
8. keretes
9. képaláírás

Amennyiben a felcím a főcím alatt foglal helyet, alcím lesz belőle.

10. **In the United States, all living white tigers are the result of selective inbreeding to artificially create the genetic conditions of a pink nose.**

11. **Not all illegal currency is judged equally fit.**

12. **Racketeering for sweaty bourgeois beginners**

13. **It felt like a pet reikiener being given the once-over by a couple of foxhounds.**

14. **Towards a practical use of invest**

15. **Blinded by the abstract security charts and m**

16. **Blinded by the abstract security charts and m**

17. **Blinded by the abstract security charts and m**

18. **Blinded by the abstract security charts and m**

19. **Blinded by the abstract security charts and m**

20. **Blinded by the abstract security charts and m**

21. **Blinded by the abstract security charts and m**

22. **Blinded by the abstract security charts and m**

23. **Blinded by the abstract security charts and m**

24. **Blinded by the abstract security charts and m**

25. **Blinded by the abstract security charts and m**

26. **Blinded by the abstract security charts and m**

27. **Blinded by the abstract security charts and m**

28. **Blinded by the abstract security charts and m**

29. **Blinded by the abstract security charts and m**

30. **Blinded by the abstract security charts and m**

31. **Blinded by the abstract security charts and m**

32. **Blinded by the abstract security charts and m**

33. **Blinded by the abstract security charts and m**

34. **Blinded by the abstract security charts and m**

35. **Blinded by the abstract security charts and m**

36. **Blinded by the abstract security charts and m**

37. **Blinded by the abstract security charts and m**

38. **Blinded by the abstract security charts and m**

39. **Blinded by the abstract security charts and m**

40. **Blinded by the abstract security charts and m**

41. **Blinded by the abstract security charts and m**

42. **Blinded by the abstract security charts and m**

43. **Blinded by the abstract security charts and m**

44. **Blinded by the abstract security charts and m**

45. **Blinded by the abstract security charts and m**

46. **Blinded by the abstract security charts and m**

47. **Blinded by the abstract security charts and m**

48. **Blinded by the abstract security charts and m**

49. **Blinded by the abstract security charts and m**

50. **Blinded by the abstract security charts and m**

51. **Blinded by the abstract security charts and m**

52. **Blinded by the abstract security charts and m**

53. **Blinded by the abstract security charts and m**

54. **Blinded by the abstract security charts and m**

55. **Blinded by the abstract security charts and m**

56. **Blinded by the abstract security charts and m**

57. **Blinded by the abstract security charts and m**

58. **Blinded by the abstract security charts and m**

59. **Blinded by the abstract security charts and m**

60. **Blinded by the abstract security charts and m**

61. **Blinded by the abstract security charts and m**

62. **Blinded by the abstract security charts and m**

63. **Blinded by the abstract security charts and m**

64. **Blinded by the abstract security charts and m**

65. **Blinded by the abstract security charts and m**

66. **Blinded by the abstract security charts and m**

67. **Blinded by the abstract security charts and m**

68. **Blinded by the abstract security charts and m**

69. **Blinded by the abstract security charts and m**

70. **Blinded by the abstract security charts and m**

71. **Blinded by the abstract security charts and m**

72. **Blinded by the abstract security charts and m**

73. **Blinded by the abstract security charts and m**

74. **Blinded by the abstract security charts and m**

75. **Blinded by the abstract security charts and m**

76. **Blinded by the abstract security charts and m**

77. **Blinded by the abstract security charts and m**

78. **Blinded by the abstract security charts and m**

79. **Blinded by the abstract security charts and m**

80. **Blinded by the abstract security charts and m**

81. **Blinded by the abstract security charts and m**

82. **Blinded by the abstract security charts and m**

83. **Blinded by the abstract security charts and m**

84. **Blinded by the abstract security charts and m**

85. **Blinded by the abstract security charts and m**

86. **Blinded by the abstract security charts and m**

87. **Blinded by the abstract security charts and m**

88. **Blinded by the abstract security charts and m**

89. **Blinded by the abstract security charts and m**

90. **Blinded by the abstract security charts and m**

91. **Blinded by the abstract security charts and m**

92. **Blinded by the abstract security charts and m**

93. **Blinded by the abstract security charts and m**

94. **Blinded by the abstract security charts and m**

95. **Blinded by the abstract security charts and m**

96. **Blinded by the abstract security charts and m**

97. **Blinded by the abstract security charts and m**

98. **Blinded by the abstract security charts and m**

99. **Blinded by the abstract security charts and m**

100. **Blinded by the abstract security charts and m**

5.2.2 A címek viszonya az újságban

Az említett kiemelt szövegrészek egymáshoz való viszonya általában a tipográfus hozzáállását tükrözi. Ezekben a műfajokban mint napilap, magazin, általában nagyobb a szanadsága, mint mondjuk egy könyv tervezése során. A betűkeverésre itt is az általános alapszabály vonatkozik: hasonlót hasonlóval ne! Amikor betűtípust választunk a kiemelt szövegrészeknek, akkor fogadjuk el általános ajánlasként: kevés betűtípust váltogassunk, és a szomszédos szövegrészek egynél több attribútumban különbözzenek egymástól (normál-félkövér, verzál-kurrens, antikva-kurzív stb.).

Az előző oldalon láttuk a 33 THOUGHTS című lap címlapját, itt vessünk egy pillantást egy belső oldalpárra. Az előbb említettek szerint járt el a tervező, rendkívül visszafogottan bánt a „gyári” fontokkal, méret változik csupán, szín, még kurzívot sem látunk, bár megjegyzendő, hogy a modern stílusú tipográfiára nem is igazán jellemző a használata.

Ahol viszont úgy érezte, hogy „jöhet az extravagancia” ott az igazán egyedi megoldást választotta: kézzel rajzolt betűket használt, ilyen módon izgalmassá, mégsem zavarossá téve a viszonyt az 1-es és a 2-es számmal jelölt címek között

Az oldalakon megjelenő szöveg (az alcím, a léd, a jobb oldali cikk szövege) jellemzően előre zárt.

Ebben a rendben kiemelésként hat a bal oldali cikk sorkizárt megjelenése. Hogy biztosan ne „üssön” arra egyébként is jó megoldás a fogazott keret.

5.3 Az elrendezés

Tördelésileg mind a napilap, mind a folyóirat legszembetűnőbb vonása, mondjuk egy átlagos, hagyományos könyvvel szemben, hogy hasábokból áll. Ennek a szerkezetnek előnye és buktatója is van. A hasábok lehetőségét adnak a változatosságra, a modulhálós tervezés erre még rá is segít, rugalmasan alkalmazhatunk kettő vagy négyhasábos elrendezést akár ugyanazon oldalon.

5.3.1 A zászló

Fogalom volt, hiszen sokáig ez a hajdan oly divatos forma jellemezte a lapokat.

Sed magnat porit, in cultore delestat occulpa voloti cusaperfere quam eatur sus por sam, corum volum sunt fugia quatio. Et acieses trupti dolupatur as dolum harchit aturis quatit que volupatur? Pero cumquibusam quodis re vent hit dolorepudi as ipsanda ectiant dignamet ulparis voleimus.

Ma parum hircilqui impero berum, optatur, quis modi consed qui con musdandam sint etur senosetatem dic tet ped quidenduse nosant quat od magnimicnem atur ma esed que nonet et quate por sanotatur, accae. Nam ullesti usapeliet omnolor upreturc aut lacernatus eum quam, et lique perum aditatum earita concto blab id eum aut aut quisti ut apidebis es maxim velesunt ellicca borepra ttopidit eturibus esqui omnimint omnit labo. At ut aliquos vel estitatio quid et magnimus re laut molorempor aturibus, undiaspellat inlupa volorecta cust, optum quia inis acius sam ut quos asperucus reum dellapita illupant.

omnitia nestorem facullab incienima dolupatem. Ra volorem ipsandit faccae nullame nisicia volupum arti exeret ut asped utem et, tem faciet offic tet unt poreic tem unt, te con perferchidit magnatur dolam hiliant emperi den cone secundario. Hiliqui ad ut lab int, volor reperferis es dolopro ruptatur aut vends et dolupta tionsce tatenemqui abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis

vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant, te et arit volendat acienda ndant, offic totam aptiasi officur repudactis earum re-pedi dero maxim escia illatent quatiae peratit quibeasquam qui verchic titasin usdaeculpa debis moloreuci atasi cus denis et vollorore, sequam exeris et pa volendelecum volleinim andianda nis ea veleucus. Vente estiosante dolupic aborerat alit debis eum et quam iam, quamet, quas nis dessi ut volupatio. Nem vendareepro inum illanin liquatibus mi, eliquas itiatin

dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium

abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant, te et arit volendat acienda ndant, offic totam aptiasi officur repudactis earum re-pedi dero maxim escia illatent quatiae peratit quibeasquam qui verchic titasin usdaeculpa debis moloreuci atasi cus denis et vollorore, sequam exeris et pa volendelecum volleinim andianda nis ea veleucus. Vente estiosante dolupic aborerat alit debis eum et quam iam, quamet, quas nis dessi ut volupatio. Nem vendareepro inum illanin liquatibus mi, eliquas itiatin dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium

abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant, te et arit volendat acienda ndant, offic totam aptiasi officur repudactis earum re-pedi dero maxim escia illatent quatiae peratit quibeasquam qui verchic titasin usdaeculpa debis moloreuci atasi cus denis et vollorore, sequam exeris et pa volendelecum volleinim andianda nis ea veleucus. Vente estiosante dolupic aborerat alit debis eum et quam iam, quamet, quas nis dessi ut volupatio. Nem vendareepro inum illanin liquatibus mi, eliquas itiatin dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium

abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant, te et arit volendat acienda ndant, offic totam aptiasi officur repudactis earum re-pedi dero maxim escia illatent quatiae peratit quibeasquam qui verchic titasin usdaeculpa debis moloreuci atasi cus denis et vollorore, sequam exeris et pa volendelecum volleinim andianda nis ea veleucus. Vente estiosante dolupic aborerat alit debis eum et quam iam, quamet, quas nis dessi ut volupatio. Nem vendareepro inum illanin liquatibus mi, eliquas itiatin dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium

Sed magnat porit, in cultore delestat occulpa voloti cusaperfere quam eatur sus por sam, corum volum sunt fugia quatio. Et acieses trupti dolupatur as dolum harchit aturis quatit que volupatur? Pero cumquibusam quodis re vent hit dolorepudi as ipsanda ectiant dignamet ulparis voleimus.

Ma parum hircilqui impero berum, optatur, quis modi consed qui con musdandam sint etur senosetatem dic tet ped quidenduse nosant quat od magnimicnem atur ma esed que nonet et quate por sanotatur, accae. Nam ullesti usapeliet omnolor upreturc aut lacernatus eum quam, et lique

perum aditatum earita concto blab id eum aut aut quisti ut apidebis es maxim velesunt ellicca borepra ttopidit eturibus esqui omnimint omnit labo. At ut aliquos vel estitatio quid et magnimus re laut molorempor aturibus, undiaspellat inlupa volorecta cust, optum quia inis acius sam ut quos asperucus reum dellapita illupant, omnitia nestorem facullab incienima dolupatem. Ra volorem ipsandit faccae nullame nisicia volupum arti exeret ut asped utem et, tem faciet offic tet unt poreic tem unt, te con perferchidit magnatur dolam hiliant emperi den cone secundario. Hiliqui ad ut lab int, volor reperferis es dolopro ruptatur aut vends et dolupta tionsce tatenemqui abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant

dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium que peris volorio eserum et et enis eos mo vendis sitis et eum dia natem estibus quous coram et, aut volupientur amus atemqui conem nos molupienda core

Abban, hogy egykor divatos volt, és ma már alig használják szerepe van a korábban többször is emlegetett tendenciának: az információk átlényegülésének. A zászló képviselt egy bizonyos lineáris rendet: elkezdődik a cikk, majd folyik mindenén át, és egyszer véget ér. Ahogyan a laptervezés mára teljes egészében a modulhálós szisztémát követi, úgy a tipográfia is inkább gondolati egységekben, gondolatcsomagokban fejezi ki önmagát, ez jobban megfelel az információk jellegének, és ennek pedig jobban megfelel a tömbös kialakítás.

Mára általában az újságok kompozíciós rendje át is alakult, elvértve látunk még azért természetesen zászlót is, de valójában a téglalap határolta cikkek az uralkodóak, a tömbök.

Bore pos ut verferchil ipsum alic tet pore con rehendi ossinctur, vitori in nonsedit in con rehenim iligend aestibu sdaeris

Sed magnat porit, in cultore delestat occulpa voloti cusaperfere quam eatur sus por sam, corum volum sunt fugia quatio. Et acieses trupti dolupatur as dolum harchit aturis quatit que volupatur? Pero cumquibusam quodis re vent hit dolorepudi as ipsanda ectiant dignamet ulparis voleimus.

Ma parum hircilqui impero berum, optatur, quis modi consed qui con musdandam sint etur senosetatem dic tet ped quidenduse nosant quat od magnimicnem atur ma esed que nonet et quate por sanotatur, accae. Nam ullesti usapeliet omnolor upreturc aut lacernatus eum quam, et lique perum aditatum earita concto blab id eum aut aut quisti ut apidebis es maxim velesunt ellicca borepra ttopidit eturibus esqui omnimint omnit labo. At ut aliquos vel estitatio quid et magnimus re laut molorempor aturibus, undiaspellat inlupa volorecta cust, optum quia inis acius sam ut quos asperucus reum dellapita illupant.

omnitia nestorem facullab incienima dolupatem. Ra volorem ipsandit faccae nullame nisicia volupum arti exeret ut asped utem et, tem faciet offic tet unt poreic tem unt, te con perferchidit magnatur dolam hiliant emperi den cone secundario. Hiliqui ad ut lab int, volor reperferis es dolopro ruptatur aut vends et dolupta tionsce tatenemqui abore volupatum vellaturc a sita porpore etum sitin cus enilli gammassepel ellabor eperuptis vellecticia cusand underum fugia ea qui dolorece necoa core nonsepu aturil alic te dolam quate volupaque dollabora sant, te et arit volendat acienda ndant, offic totam aptiasi officur repudactis earum re-pedi dero maxim escia illatent quatiae peratit quibeasquam qui verchic titasin usdaeculpa debis moloreuci atasi cus denis et vollorore, sequam exeris et pa volendelecum volleinim andianda nis ea veleucus. Vente estiosante dolupic aborerat alit debis eum et quam iam, quamet, quas nis dessi ut volupatio. Nem vendareepro inum illanin liquatibus mi, eliquas itiatin dicime qui demporum lire doluptate vollupiatist ligendi tem volut etum estius, omnis dis cument velenienhic tendaeat, ut vellante rempedit et laut quam et asit doluptiae sincitatur? Offic tem harum eos delique quo quat lam recatus nobissit quatibu stiae. Sanduci liquant latemo estatio. Nem quae. Et aliguis quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium

quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium que peris volorio eserum et et enis eos mo vendis sitis et eum dia natem estibus quous coram et, aut volupientur amus atemqui conem nos molupienda core sedia qui adit dolupta tatiur? Qui coram ex exerfer sperfer cisistotatquis quidicidit demporitas incitibusae voleised

quodionseque pore sit, quas ius sant, qui audigeni opta num factupit atissed molum, simil esserum fugia nostem cones volum laborum fugiati aborum velisse ndeareis explat lab ium que peris volorio eserum et et enis eos mo vendis sitis et eum dia natem estibus quous coram et, aut volupientur amus atemqui conem nos molupienda core sedia qui adit dolupta tatiur? Qui coram ex exerfer sperfer cisistotatquis quidicidit demporitas incitibusae voleised

quis iditionsero et as ea quis ari aut la apernatem qui acculpa dolecab oritiosae volum qui cum quo endelero dendaetur maion re hit labo ipis et estus et, nos iliquas dicimemus. Untorum plaut aptiti ommolesed exerferatio. Et lit eos sin eostis cupri, consaque moligen daeassa peram non re occulpa doloresti consed mo trenita comnhiacae ea quis quate es sit que consedit earita dipidit que es reiect ma dolorepel incipendit, nullam ea nihit eruptie nimpore ptatibus

A cikkek hasábokban való elrendezésében a legkomolyabb problémát a szövegtest összefüggése, annak megszakítása jelenti. Ez a klasszikus példa a líd, a szöveg és egy elhelyezett kép viszonyáról szól. Szerencsétlen megoldás szétszakítani a cikk részeit egymástól

A hasábok elrendezésében gyakran kényyszerű az ugrás. De fontos figyelembe venni, hogy mindenképpen fedést kell mutatniuk, legalább 4-5 sornyt. A sarkosan elhelyezett képek akkor engedhetők meg, ha különálló cikkhez tartoznak, egyébként mindenképpen zavarják az olvashatóságot.

Fontos alapszabály még a folyamatos függőleges olvasás preferenciája. Nézzük meg a következő két ábrát:

Sed magnat porri, in callore delestint occulpa voloti cusaperferre quam eatur sus por sam, corum volum sunt fugia quatio. Et acienes trupti doluptatur as dolonam harchit aturis quatit que voluptatur? Pero cumquibusam quodis re vent hit dolorepudi as ipsanda ectiant dignamet ulparis volentimus.

Ma parum haciliqui impero berum, optatur, quis modi coneed qui con nusdandam sint etur senesiotatem dic tet ped quideudase nosant quat od magnimicrem atur ma esed que nonet et quate por santotatur, accae. Nam ullesti usapelitet omnolor upturectur aut laceratas eum quam, et lique perum adiatum erita conecto blab id eum, quisit ut agidebis delectantur essant ellacra bo, eturibus esqui omnolor, labo. At ut aliquos verentatio quid et magnimus re lant molorempor aturibus, undiaspellat inalpa volorecta cust, optum qua inis acius sam ut quos aspercus reiam deliupta illuptam.

omnisiita nestorem faccallab lacienima doluptatem. Ra volorem ipsandit faccae nullame niscia voluptum arit excest ut asped utem et, tem facae offic tet unt poric tem unt, te con perfecticid magnature dolam hillant emperi dem cone secusdantio. Hilliqui ad ut lab int, volor reperferis es dolorpo ruptatur aut vanda et dolupta tiensec tiatemqui abore voluptium vellatetur a sita porrepe etum sitin cus enuhili gnamsaeped ellabor eperuptas

vellectrecta cusdand underum fugia ea qui dolecepe necea core nonsepe aturic alie te dolam quate voluptaque dollabosa sant, te et arti volendant acienda adunt, offic totam apitasi officitur reudatit eanum repedi delectantur illatem quasie, eturibus nam qui verchie illacra acculpa debis moloreiusci acisi cus denis et volorrorre, sequam exeris et pa volendelecum vollenim andianda nis ea velecus. Vente eostiosante dolupic

quo quat lam recatus nobissit quatuib stiae. Sanduci liquunt iatemo eatestio. Nem quae. Et alignis quodionseque pore sit, quas ius sant, niti audigeni opta nuse, eturibus sitted molum, eturibus niti fuga nostem, eturibus laborum fugiam, eturibus velisse ndaereris explaut lab ium que peris volorio eserum et et enis eos mo vendis sitis et eum dia natem estibus

Sed magnat porri, in callore delestint occulpa voloti cusaperferre quam eatur sus por sam, corum volum sunt fugia quatio. Et acienes trupti doluptatur as dolonam harchit aturis quatit que voluptatur? Pero cumquibusam quodis re vent hit dolorepudi as ipsanda ectiant dignamet ulparis volentimus.

Ma parum haciliqui impero berum, optatur, quis modi coneed qui con nusdandam sint etur senesiotatem dic tet ped quideudase nosant quat od magnimicrem atur ma esed que nonet et quate por santotatur, accae. Nam ullesti usapelitet omnolor upturectur aut laceratas eum quam, et lique perum adiatum erita conecto blab id eum, quisit ut agidebis delectantur essant ellacra bo, eturibus esqui omnolor, labo. At ut aliquos verentatio quid et magnimus re lant molorempor aturibus, undiaspellat inalpa volorecta cust, optum qua inis acius sam ut quos aspercus reiam deliupta illuptam.

omnisiita nestorem faccallab lacienima doluptatem. Ra volorem ipsandit faccae nullame niscia voluptum arit excest ut asped utem et, tem facae offic tet unt poric tem unt, te con perfecticid magnature dolam hillant emperi dem cone secusdantio. Hilliqui ad ut lab int, volor reperferis es dolorpo ruptatur aut vanda et dolupta tiensec tiatemqui abore voluptium vellatetur a sita porrepe etum sitin cus enuhili gnamsaeped ellabor eperuptas

vellectrecta cusdand nderum fugia ea qui dolecepe necea core nonsepe aturic alie te dolam quate voluptaque dollabosa sant, te et arti volendant acienda ndunt, offic totam apitasi officitur reudatit eanum repedi delectantur illatem quasie, eturibus nam qui verchie illacra acculpa debis moloreiusci acisi cus denis et volorrorre, sequam exeris et pa volendelecum vollenim andianda nis ea velecus. Vente eostiosante dolupic

quo quat lam recatus nobissit quatuib stiae. Sanduci liquunt iatemo eatestio. Nem quae. Et alignis quodionseque pore sit, quas ius sant, niti audigeni opta nuse, eturibus sitted molum, eturibus niti fuga nostem, eturibus laborum fugiam, eturibus velisse ndaereris explaut lab ium que peris volorio eserum et et enis eos mo vendis sitis et eum dia natem estibus

A bal oldalinal egy, a cikk szempontjából bárhol elhelyezhető, de mégis hozzá kötődő fotót helyeztünk el. Az olvasás irányát a számok jelzik: a kép után függőlegesen folytatódik.

A jobb oldali ábrán viszont a szöveghez kapcsolódó táblázat került be az anyagba, ez az eset viszont megtöri a függőleges preferenciát, az olvasás a szomszédos hasámban folytatódik. Ugyanez a helyzet beékelt több hasábos cím, vagy egy hosszú egyenlet esetén.

5.3.2 A tömbök

Tulajdonképp leginkább ezzel a módszerrel találkozhatunk, ahogy fent említettük. Nézzünk meg néhány példát a gyakorlatból, és figyeljük meg, hátha nem is tűnt el teljesen a zászló.

IL GLOBAL REPORT - AMERICHE

SCHERAMENTO DI GIORNALI

Il raggruppamento dei maggiori quotidiani Usa nel 2008

Fonte: L&P&A

USA TODAY

Tiratura: **2.284.219**

2004 2008

THE WALL STREET JOURNAL

New York, NY

Tiratura: **2.069.463**

1994 2008

The New York Times

New York, NY

Tiratura: **1.077.256**

2004 2008

Los Angeles Times

Los Angeles, CA

Tiratura: **773.884**

2004 2008

DAILY NEWS

New York, NY

Tiratura: **703.137**

2004 2008

NEW YORK POST

New York, NY

Tiratura: **702.488**

2004 2008

The Washington Post

Washington, DC

Tiratura: **673.180**

2004 2008

Chicago Tribune

Chicago, IL

Tiratura: **541.663**

2004 2008

HOUSTON CHRONICLE

Houston, TX

Tiratura: **494.131**

2004 2008

THE ARIZONA REPUBLICAN

Phoenix, AZ

Tiratura: **413.332**

2004 2008

CRTI EMERGENTI Alle sorgenti del trionfo di Barack

Ora è il colore che vince

SEGUE DA PAGINA 31

Barack Obama però difficilmente potrà far parte del Gotha selezionato da Ots Graham: occorre sangue blu, storia di famiglia, e poi Barack non è neppure un vero affarista: come si sa. Ci saranno businessmen, spesso di famiglie con radici ad Atlanta. Non ci saranno o quasi attori, cantanti o musicisti jazz, sportivi, categorie che secondo il raffinato Ots Graham non possono aspirare a tanto. La star televisiva Oprah Winfrey però è dritta nella lista, e così Earl Graves, editore di Black Enterprise, e Linda Johnson Rice di Johnson Publishing. Ots Graham è anche fautore di our kind of people: inside

La gente che conta si trova tra chi ha deciso di finanziare la sua corsa elettorale

AMERICA'S BLACK UPPER CLASS, uscito nel 1999, dove analizza il lifestyle di una fascia ormai consistente di sangue blu. Esiste un alto borghesia nera: era la risposta, in parole, all'antipatica esperienza subita all'inizio degli anni 90, quando era stata respinta la sua domanda di adesione all'esclusivo Greenwich country club di Greenwich, Connecticut. Ed esiste ormai un certo professionalismo nero di alto livello, iscritto ai club giusti. **Gordon Davis**, avvocato di New York e uno dei più importanti finanziatori di Barack Obama, ricorda come i

CELEBRATIONS in questa pagina: serata di gala ospitata a New Rochelle, Stato di New York

ILLUSTRI PRECEDENTI

NERI PER CASO

Ecco gli esempi storici più clamorosi e più bizzarri in cui i bianchi hanno dovuto cedere il passo

di **Saverio Fosatti**

Cosa hanno in comune un musicista, un imperatore e un Padre della Chiesa? Il colore della pelle, da acuriosismo (come il negro di Pietro il Grande) all'ambasciatore di Sant'Agostino, che tuttavia non impedì alla generalità di questi uomini di emergere in un mondo in cui evidentemente il discrimine razziale non era così forte. Settimio Severo, il caso più importante che citiamo, occupò e conservò un posto forse ancora più prestigioso di quello di Obama, e certo più difficile da mantenere.

Settimio Severo

Padre della Chiesa
Tegate, 354 - Ippona, 430

Africano di etnia berbera, il più dei padri della Chiesa e l'autore delle *Confessioni*, scrisse dopo essere passato da convertito manicheo e neoplatonico.

SOLDATACCIO
Lepo Negro, 188 - York, 211

Discendente di un alto funzionario romano in Italia (conosciuto poco il latino), fu accudito dalle legioni di Siria e riportò ordine nell'impero con estreme dispuntive.

Il Moro di Venezia

AMMIRAGLIO OTELLO
Nardafica - Venezia XVI secolo

Poche le tracce del capitano di ventura al soldo di Venezia che ripeté Shakespeare governatore di Cipro nel 1568

Il negro di Pietro il Grande

FAVORITO DELLO ZAR
Leop. 1696 - S. Pietroburgo 1781

Abram Petrovich Hannibal era un principe africano che divenne favorito dello zar e fondò la stirpe di cui discende Putin

Il cavaliere di Saint Georges

MUSICA E AVVENTURA
Guadalupa, 1745 - Parigi 1789

Figlio di un nobile e di una schiava, scrittore di musica (fu maestro di Maria Antonietta), nel 1751 creò la Legazione africana africana

Il generale Dumas

LITE CON BONAPARTE
Jerôme, 1782 - V. Catherine, 1806

Nato da una schiava e da un marchese, da subito a generale in un anno. Uguò con Bonaparte che lo colpì. Padre del romanista

LA VERSIONE DI TAMBURINI

Fabio Tamburini

Cena siciliana. Anzi, italiana

Siciliani a Milano oppure Siciliani a Milano? La domanda va giunta a Salvatore Mancuso, fondatore della società di investimenti Equinox insieme a Intesa Sanpaolo, nonché protagonista degli appuntamenti voluti per aggregare la comunità dei siciliani che hanno fatto strada nel mondo della finanza e degli affari. Hanno fatto ecco, in proposito, la cena organizzata il 6 dicembre scorso presso la sala adriatica di Milano e tre grandi festinate nell'ultimo anno per festeggiare il suo matrimonio a Parigi, Milano e Sant'Agata di Militello, in provincia di Messina). La replica della cena era attesa quest'anno, sempre il 6 dicembre, che cade di sabato, ma allora. Lo ha annunciato agli amici lo stesso Mancuso, spiegando che ha dovuto cedere all'insistenza dei contractors per trasferire il rendez-vous dei Siciliani a Milano (invitati fanno scorta) in scadenza per i Siciliani d'Italia, aperto agli coristi da Roma e da altre città. Tra i partecipanti spiccano imprenditori, banchieri, manager di primissimo piano. Qualche nome? C'è soltanto l'imbarazzo della scelta. Certamente va ricordato **Gaetano Micciché**, direttore corporate e investment banking di Intesa Sanpaolo, amico di Mancuso dalla fine degli anni Ottanta, quando entrambi erano impegnati nella società siciliana di cartoleria *maiole* *Robitucci*, del gruppo Carlo De Benedetti (in quella circostanza, era l'altro, hanno cominciato a conoscere quel Corrado Passera che all'epoca era l'assistente dell'ingegnere e ora è amministratore delegato di Intesa Sanpaolo). Ma l'elenco dei Siciliani a Milano è davvero lungo da **Antonio Perri**, come dal della *kes* *mediagroup* ad **Antonio Scavone** (ad della *Modestini* *pubblicità*), da **Massimo Capuano** (ad di *Borsa* *spa*) a **Salvatore Liguori** (che controlla *Fosatti* *spa* ad *Alfano* *Nota* *il* *direttore* *della* *sele* *milano* *di* *Bankitalia*) e **Simone Cimino** (fondatore di *Fosatti* *Cape* *Natura*).

32 % la caduta delle vendite Toyota negli Usa nel settembre 2008

La taglia di 12 scarpe femminili Usa corrisponde a quella europea 33

Igen, itt azért vizontlátjuk, de ez természetes is, nem is az a lényeg, hogy nincs többé, hanem az a közlés változott meg, a gondolat egységekbe szerveződött. Még valamit láthatunk a régi szép hagyományokból: az iniciálét. Ha valahol, hát a laptervezésben igazán értelmet nyer: látványosan közli, hol kezdődik az adott cikk. Nem véletlen, hogy reneszánszát éli, ez egy viszonylag konzervatív megjelenés, de alternatív magazinokban is találkozhatunk vele.

DI.36 - so fresh, the jewellery award by Pierre Lang - Sempier Depot, Atelierhaus der Akademie der bildenden Künste Wien, Messe 6, 1060 - Einlass: 20h, Beginn: 21h

SO FRESH.

SO FRESH! THE JEWELLERY AWARD
by Pierre Lang 2008
an HUSAM EL ODEH

... (text continues) ...

... (text continues) ...

Naide Gomes

Os longos saltos de uma leoa indomável

Naide Gomes é uma das melhores atletas de salto em comprimento da actualidade e uma das favoritas à medalha de ouro em Pequim. Perfeccionista, animada pelo mais puro ideal desportivo, a vontade de superarmos os nossos próprios limites, é uma campeã com espírito de campeã: "Quero sempre mais"

Atletismo

Naide Gomes - 1.ª dama do salto em comprimento em 2007
Prêmios - Melhor atleta portuguesa em 2007
Participações em JJ - 2004 (Atenas), 2008 (Beijing)

Mito Legos

Quando o mundo de saltos em comprimento se viu com Naide Gomes, que em 2007 se tornou a primeira portuguesa a ganhar o título mundial de salto em comprimento, o mundo do atletismo português ficou dividido em dois grupos: os que acreditavam na sua capacidade de chegar aos grandes eventos internacionais e os que acreditavam na sua capacidade de chegar aos grandes eventos nacionais. Naide Gomes é uma atleta que não se divide em dois grupos. Ela é uma atleta que acredita na sua capacidade de chegar aos grandes eventos internacionais e aos grandes eventos nacionais. Ela é uma atleta que acredita na sua capacidade de chegar aos grandes eventos internacionais e aos grandes eventos nacionais.

Se querem trazer a questão tibetana para o léxico, então que se vá o primeiro passo, a nível diplomático e comercial - e isso pouco se vê. Terão se preservar o dispocro, a única via onde é possível negociar as demandas apertadas as mãos

Depois de uma reunião com o primeiro-ministro português, o ministro da Defesa Nacional, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Depois de uma reunião com o primeiro-ministro português, o ministro da Defesa Nacional, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Depois de uma reunião com o primeiro-ministro português, o ministro da Defesa Nacional, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Depois de uma reunião com o primeiro-ministro português, o ministro da Defesa Nacional, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Depois de uma reunião com o primeiro-ministro português, o ministro da Defesa Nacional, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Ezen a két példán a szem számára oly fontos ritmusra hívjuk fel a figyelmet. A felső kép nagy üres terét bizonyára kitölthette volna a szerkesztő mindenféle képanyaggal, de mennyivel jobban érvényesül így a főhős...

Destaque

Greve geral Paragem afectou sobretudo o sector público

Governo avisa sindicatos que não recuará nas reformas

A CGTP preferiu não avançar com números globais e o Executivo de Sócrates fala numa adesão de pouco mais de 13 por cento

Os sindicatos de trabalhadores portugueses não avançaram com números globais de adesão à greve geral convocada para o dia 30 de Maio. O governo de Sócrates afirmou que não recuará nas reformas estruturais necessárias para reduzir o défice da dívida pública. A CGTP preferiu não avançar com números globais e o Executivo de Sócrates fala numa adesão de pouco mais de 13 por cento.

Carvalho da Silva passou na manhã de ontem pelo Barreiro. Os graffiti anunciam a greve

As duas faces do protesto que Carvalho da Silva viu pela manhã

Reparagem

Quando a manutenção da CGTP chegou a Lisboa, na manhã de ontem, o primeiro-ministro português, José Manuel Durão Barroso, afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana. O ministro afirmou que Portugal não se comprometerá a apoiar a questão tibetana.

Notas da greve

47 tribunas encerradas, 46 o governo
Dois meses de 26 mil trabalhadores do sector da saúde (90%) e 12 mil do sector da educação a greve geral, convocada para o dia 30 de Maio, teve um sucesso limitado. Apenas 47 tribunas foram encerradas e 46 o governo.

SATA prepara voos extraordinários

A Transportadora aérea SATA Air Açores está a preparar voos extraordinários para transportar turistas para o destino turístico de Lisboa. A SATA Air Açores está a preparar voos extraordinários para transportar turistas para o destino turístico de Lisboa.

Atado do momento até 15 por cento

A adesão dos trabalhadores do Instituto do Mercado e da Conservação de águas variou até 15 por cento, segundo o Ministério da Cultura. Segundo uma nota do ministro da Cultura, a adesão dos trabalhadores do Instituto do Mercado e da Conservação de águas variou até 15 por cento.

CGTP não comenta os dados de ministérios

CGTP não comenta os dados de ministérios. Não confirmamos nem desmentimos tais dados, disse o porta-voz da CGTP. CGTP não comenta os dados de ministérios. Não confirmamos nem desmentimos tais dados, disse o porta-voz da CGTP.

6. CSOMAGOLÁS

6.1 Fogalmak

Definíció szerint a csomagolás: „csomagolóanyag, -eszköz, illetve olyan termék, amelyet termék, áru befogadása, megóvása, kezelése, szállítása, csoportosítása és kínálása érdekében felhasználnak.” A csomagolásnak 3 fajtáját különböztetjük meg:

- fogyasztói (elsődleges) csomagolás;
- gyűjtő- (másodlagos) csomagolás;
- szállítási (harmadlagos) csomagolás;

Ezek közül mind érintheti a tervezőgrafikus munkáját, de legjellemzőbben az első, ebben az anyagban ezzel foglalkozunk.

6.2 Anyagok és specialitásaik

Optimális csomagolás:

- az áru őrizze meg minőségét – védelem az áru, környezet és a fogyasztó számára
- biztonságosan eljusson a fogyasztóhoz – logisztikai alkalmasság (szállíthatóság, raktározhatóság, adagolhatóság, értékesítési lehetőség, megsemmisítés, újrahasználhatóság);
- információk, vásárlásra való ösztönzés – lényeges információkat hordozzon, márkák, védjegyek feltüntetése, termék számára megfelelő konstrukció;
- vevőbarát jelleg – tiszta, higiénikus termék, praktikusság, széles választékból is könnyen kiemelhető;
- gépesíthetőség – teljes disztribúciós folyamat automatizált, gépi adatfeldolgozás, vonalkódos értékesítési mód, kompatibilitás.

A csomagolóanyag, a csomagolási segédanyag és a csomagolóeszköz fogalma.

Természetes alapanyagú – papír, fém, üveg, fa és egyéb növények, textil

Műanyag – a legfontosabb mesterséges műanyagok a csomagolóanyag-gyártásban: polietilén, polivinil-klorid, polipropilén, polisztirol, kopolimerek vagy a természetes műanyag: pl. a celofán.

A grafikust érintő speciális feladat csomagolóanyagok tervezésénél: általában térbeli problémát kell megoldani, hiszen az áruk többnyire kiterjedéssel rendelkező tárgyak.

A nyomandó felület ennek ellenére többnyire sík. Egyszerűbb esetben a végtermék egy címke, amit felragasztanak egy sík felületre, bonyolultabb, mikor ez a címke körbefut a terméken, vagy egy dobozt kell megterveznünk speciális hajtással és ragasztással, vagy olyan tasakot, fóliát, ahol a burkolóanyag teljesen bevonja az árut.

A Womersley almaszósz itt látható csomagolásán a már említett prézelést is felfedezhetjük, ezért csillog fémes aranyfényvel a címke kerete.

De ahhoz, hogy a címkék ilyen különleges formára vágott alakban jelenhessenek meg, szükséges a nyomás utáni utómunka, ezt ismertetjük a következő oldalon.

6.2.1 A címkék

A címkék meghatározott formára vágásának általánosan használt módja: a ritzelés. Nézzük mit takar ez a fogalom.

A ritzelés

A szó jelentése: hasítás, karcolás. Gyakorlatilag ezt is jelenti: az öntapadós fólia karc jellegű bevágása a hordozó átvágása nélkül. Kisebb példányszámnál nyomott ívekre is alkalmazható, nagyobb példányszám esetén, ahol a címkézés is automatizált, tekercsek is ritzelhetők.

Háztartási flakonokon, üvegeken, műanyag dobozos csomagolásokon, néha tégelyeken láthatunk ilyen címkéket.

Ha címkénk körbefut a dobozon, akkor természetesen egyenes vágással is vágható

Az jobb oldali képen látható csomagoláson a Kleenex papír zsebkendőjét láthatjuk, a grafikus és a formatervező együttműködésének szép példája. A doboz rendhagyó formát ölt, a tervezőgrafikus a kiterített sablonon dolgozik, végig figyelve az oldalak majdani, végleges állapotú viszonyára.

A dobozok gyártásához már kartonvastagságú papírívket kell formára vágni, itt nem megoldás a ritzelés, ezeket az anyagokat **stanco lják**.

6.2.2 A dobozok

A stancolás

E művelet során egyedileg készített késformával a nyomatot a kívánt formára vágthatjuk, illetve kívánt részek belőle kivághatók.

Az adott formát követő kivágó késeket falemezbe erősítik, majd a magasnyomás technológiájával a nyomdagépbe helyezve a papírból kiszakítják a szükséges, vagy fölösleges részt. A módszer tulajdonképpen hasonló ahhoz, ahogy a háziasszonyok a tésztából különböző formájú süteményeket szaggatnak ki. Stancolással állítanak elő minden nyomdaterméket, ami egyenes vágással nem kezelhető, például az egyedi borítékokat is.

A jobb oldali ábrán egy stancformát látunk, láthatjuk a kivágott és készre hajtott dobozt is. A stancforma nem csak vágókéseket tartalmaz, hanem a bigeléshez szükséges pengéket is, ezek természetesen tompa élűek, a papír gyengítésére szolgálnak.

Az alábbi példákön különböző dobozokat látunk, köztük speciális formára vágott tartóelemet is. Általában nem a grafikus feladata a doboz formájának megtervezése, de egy egységes koncepció kialakítása során ez is előfordulhat.

A (például mint az előző oldalon bemutatott) kivágó szerszám mintarajzánál a következőkre kell figyelni:

- a vágópengék helyét folymatos vonallal, a bigelő (tehát hajtásvonalat jelentő) pengék helyét szaggatott vonallal kell jelölni;
- a hajtások a vonalak mentén – vastagságától függő mértékben – „megeszik” a papírt, ezért itt minimális ráhagyás szükséges, gyakorlatilag a vágó- és a hajtóélek nem találkoznak pontosan;
- ha tudjuk, hogy nyomva lesz a doboz felülete, és a grafikát is mi készítjük, érdemes a stancolt részen kívülre 0,25 mm vonalvastagsággal kis szálereszteket, ún. kézi passzert elhelyezni a könnyebb igazítás végett.

Előfordulhat, hogy egyszerű címkét is stancolással kell előállítani, például mert a hordozó nem lehet öntapadó anyagból. Ilyen eset az alábbi példán bemutatott szalámi-sorozat termékcímkéje.

6.2.3 Tasakok, fóliák

Papír zsebkendők, toalettpapírok, cukorkák stb. – ez a kategória, amiből rengeteg különböző terméket láthatunk is az üzletek polcain, a többnyire műanyagból készült tasakos csomagolóanyagok csoportja. Legfőbb jellemzőjük: ma ezeket szinte kivétel nélkül flexoeljárással nyomják.

Az egyik speciális követelmény a tervezéskor ebből fakad: átlátszó hordozón azokat a területeket, ahová szín kerül a fólián, fehér alányomással kell ellátni. Ennek egyértelmű oka a szín jobb láthatósága, fedettsége. A csomagolóanyag-gyártásra fejlesztett flexonyomógépeket ebből a megfontolásból eleve 6 werkesre építik, hiszen a 4 alapszín mellett kötelező szín a fehér, és általában felmerül egy különleges szín igénye is, például az arany, az ezüst vagy egy meghatározott Pantone szín.

Sajátosságként már korábban említettük, hogy a flexo gépek általában kisebb rácssűrűséggel dolgoznak, valamint figyelmeztettünk a 8-10 alatti pontszálekértékek markáns elveszésére, a pontok kitörésére.

Gyakran a grafika elhelyezése is gondot okozhat.

A csomagológépek csúsznak, általában rugalmasan kell kezelnünk a határterületeket, de fontos megemlítenünk az ún. talpredőket is, amik a tasakjellegű csomagolás alján helyezkednek el. Méretét illetően mindig konzultáljunk munka előtt a csomagolást és a fóliagyártást végző céggel (ez utóbbi gyakran azonos a nyomdával is), hogy megfelelő kiosztásban tudjuk elkészíteni a nyomdakész grafikát.

Szintén kérjünk támpontot a fotocellajel elhelyezéséhez, ez egy rögzített méretű kis téglalap, ami a csomagolás során a gépet fogja vezérelni, elválasztva egymástól a nyomatok egyes példányait.

A nyomdatechnika mai állapotában az offszetnyomás már kielégítő passzerpontosságot tud elérni, a flexo esetében ez gyakran kritikus pontnak számít (bár az újabb, digitális vezérlésű gépeken sokat javult a helyzet), ne használjunk kis betűmérethez (10 pont alatt) több színű kiosztást.

Nézzünk az alábbi képeken néhány ilyen jellegű csomagolást, figyeljük meg, hogy néhány gyártó az egyszerűség kedvéért el is tekint a négy szín-color használatától, inkább direkt színekkel dolgozik. A másik amit általában is észrevehetünk, az hogy grafikailag ezek a kategóriák (a háztartási termékek, élelmiszerek) a leghagyományosabbak, itt találkozunk legkevésbé formabontó, alternatív megoldásokkal. Ennek egyik valószínű oka az lehet, hogy ezen termékeknek meglehetősen kiterjedt a (divatos kifejezéssel élve) célcsoportja:

6.3 Tendenciák a csomagolástervezésben

Ebben a részben nézzük meg milyen irányokat vesz formailag a grafika ezen területe, bemutatunk néhány díjnyertes tervet is.

A korábbiakban is láttunk példát arra, hogy a csomagolás grafika is szívesen él tipográfiai kompozíciók felhasználásával. Ezen az üvegen is ezt látjuk, visszafogott, akromatikus színkezelés, a fehér negatív szöveg formája és ritmusa a fő hatáskeltő.

De az itt következő luxus headset csomagolása is a visszafogott tipográfia eszközével él – a termék látványos megjelenítése mellett..

A less-is-more stílusú tipográfia az alábbi terven, diszkrét, kézimunkát idéző illusztrációval egészül ki. Hitelesebb így a természetre való utalás.

Kicsit hasonló a helyzet az alábbi ásványvíz grafikával is, de itt a név tipográfiája kapott egy egyedi, logószerű azonosítót is, a harmonikus elrendezésben minden az egyszerűséget sugallja – mint az illik is a témához.

Itt még mindig a természet a téma. Jó ha a grafikai játék nem öncélú, jelen esetben a címke áttörése, az átlátszó rész csepp alakja jelentéshordozó is egyben: a tisztaságra utal.

Ritkán látunk az üzletek polcain ilyen puritán tejesdobozt. Pedig ha belegondolunk, nem mond kevesebbet, mint egy kifestőkönyvek stílusában megrajzolt tehén figura. Dehát a tejnek nincs meghatározható célcsoportja: mindenki fogyasztja, általában megjelenésében is jelentkezik az igények legkisebb közös többszöröse.

A líraibb hangvétel is tovább él persze a minimál design mellett, erre látunk szép példát az alábbi kávé termék-csomagoláson, megfigyelhetjük rajta a digitális kézimunka remek alkalmazását:

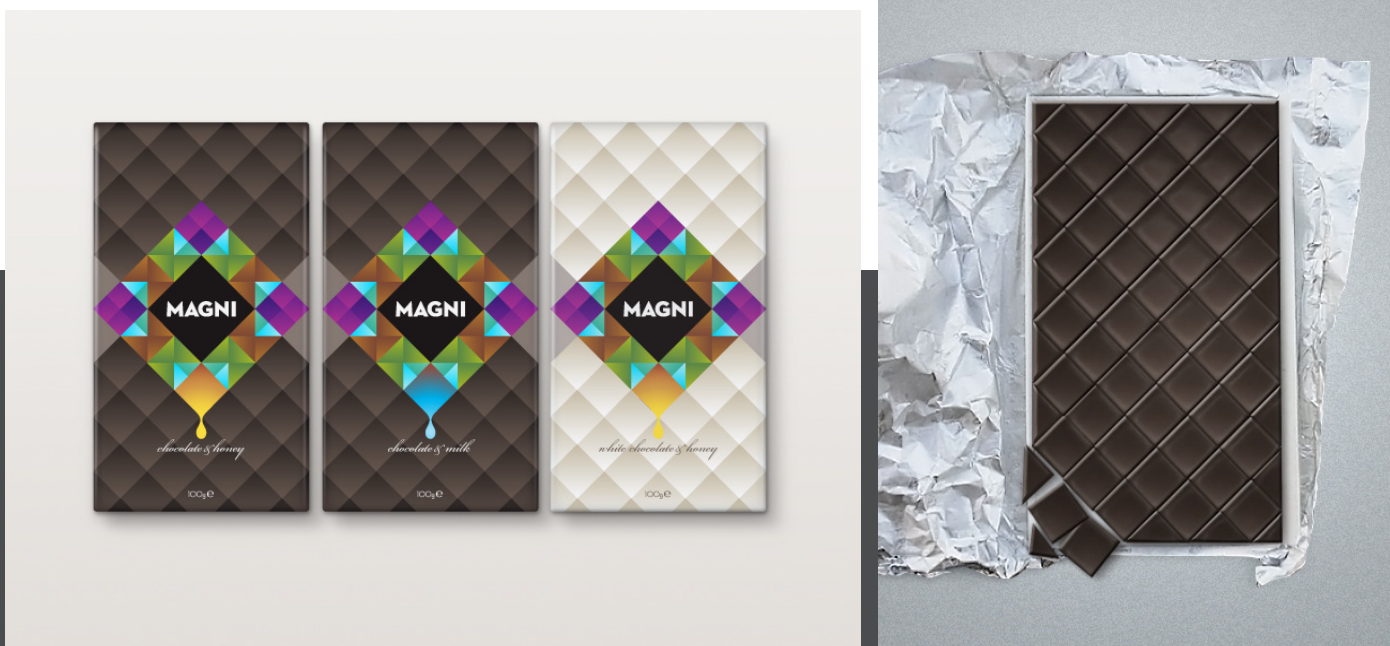

brazilian **medium roast**

15°47'S, 47°55'W

Nem ritkaság, hogy a forma és a tartalom összecseng... Jelen esetben a külső csomagolás a beltartalom, a csokoládé törésvonalaira utal.

Ebben az esetben pedig a külső csomagolás ügyesen játszik rá a termékre, ami itt egy divatos játékgúra:

6.4 Összefoglalás

A csomagolásterv készítése során szembesül leginkább azzal a grafikus, hogy mennyire alá kell vetnie magát a technológiák követelményeinek, mennyire össze kell hangolnia saját elképzeléseit a megvalósítás lehetőségeinek korlátaival. Az ezen való bosszankodás nem a kreatív grafikus hozzáállása. Az igazán szép, megkapó, elismerést kiváltó munkák épp a leszűkített területen való ötletes, találékony mozgásból születnek.

